

Perekonnaseisutoimingute seaduse ja rahvastikuregistri seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse perekonnaseisutoimingute seadust (edaspidi *PKTS*) ja rahvastikuregistri seadust (edaspidi *RRS*), et lahendada praktikas esile kerkinud kitsaskohad.

Eelnõus käsitletakse peamiselt järgmisi muudatusi:

- võimaldatakse teatud rahvastiku toimingute menetlustes vähemalt 15-aastase alaealise haldusteovõimet laiendada;
- võimaldatakse teha erisusi elukohateate esitamisel,
- võimaldatakse kontaktandmete juurdepääsu õigustatud huvi korral,
- võimaldatakse kolmanda riigi kodanikul oma lapse sünni registreerimisel avaldada lapse kodakondsus,
- vähendatakse kohti, kus on võimalik sünni registreerida;
- luuakse regulatsioon sünni registreerimiseks, kui laps sündis tervishoiuteenuse osutaja juuresolekuta ning puudub sünni tõendav tervishoiuteenuse osutaja tõend.

Eelnõuga tehtavatel muudatustel on mõju perekonnaseisuatmetnikele ning kohaliku omavalitsuse üksuste (edaspidi *KOV*) registripidajatele ning sotsiaalne mõju inimestele. Suurem osa eelnõuga tehtavatest muudatustest ei suurenda ettevõtjate ega kodanike halduskoormust, vaid pigem vähendavad seda ning teevad riigiga suhtlemise kiiremaks ja lihtsamaks.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeriumi rahvastiku toimingute osakonna järgmised teenistujad:

- õigusnõunik Annika Nõmmik Aydin (tel 612 5184, annika.nomnikaydin@siseministerium.ee),
- osakonnajuhataja Enel Pungas (tel 612 5163, enel.pungas@siseministerium.ee),
- rahvastikuregistri halduse talituse juhataja Mairis Kungla (tel 612 5208, mairis.kungla@siseministerium.ee),
- rahvastikuregistri halduse talituse nõunikud:
Kristiina Randmäe (tel 612 5015, kristiina.randmae@siseministerium.ee),
Helle Jürna (tel 612 5101, helle.jyrna@siseministerium.ee),
Katrín Jõesalu (tel 612 5173, katrin.joesalu@siseministerium.ee) ja
Helika Villmäe (tel 5919 3769, helika.villmae@siseministerium.ee),
- perekonnaseisutoimingute talituse juhataja Karin Saan (tel 5308 8393, karin.saan@siseministerium.ee),
- perekonnaseisutoimingute talituse nõunikud:
Viiv-Marie Fürstenberg (tel 612 5160, viiv-marie.furstenberg@siseministerium.ee) ja
Pille Lember (tel 612 5226, pille.lember@siseministerium.ee),
- rahvastikuregistri andmekvaliteedi talituse juhataja Marina Grentsman (tel 612 5175, marina.grentsman@siseministerium.ee).

Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kertu Nurmsalu (tel 612 5084 kertu.nurmsalu@siseministeerium.ee).

Eelnõu on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Heike Olmre (tel 612 5241, heike.olmre@siseministeerium.ee). Seletuskiri on keeleliselt toimetamata.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamise ga ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Eelnõuga muudetakse:

- 1) PKTS-i avaldamismärkega RT I, 06.07.2023, 63;
- 2) RRS-i avaldamismärkega RT I, 06.07.2023, 73;.

Eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

Siseministeeriumi rahvastiku toimingute valdkonnas on kokku kogutud probleemid, mille lahendamine eeldab PKTS-i ja RRS-i muutmist.

PKTS-is tehakse peamiselt järgmised muudatused:

- 1) võimaldada kolmanda riigi kodanikul oma lapse sünni registreerimisel avaldada lapse kodakondsus;
- 2) tunnistada kehtetuks PKTS-i § 38 lõike 1 punkt 3, sest kehtiva õiguse kohaselt ei saa kohtumääruse alusel alaealise abielluja teovõimet laiendada;
- 3) täpsustada PKTS-i seoses tervishoiuteenuse osutaja tõendiga senise meditsiinilise sünnitõendi asemel;
- 4) viia sünni registreerimise menetlus 79-st valla- ja linnavalitsusest 16-sse maakonnakeskuse kohaliku omavalitsuse üksusesse (edaspidi *MK KOV*);
- 5) luua regulatsioon sünni registreerimiseks, kui laps sündis tervishoiuteenuse osutaja juuresolekuta ning puudub sünni tõendav tervishoiuteenuse osutaja tõend;
- 6) laiendada tõendite väljastamisel vähemalt 15-aastase alaealise haldusteovõimet.

Muudatused on vajalikud õiguse kooskõlla viimiseks praktikaga, samuti olemasoleva regulatsiooni täiendamiseks olukordades, mida ei saa lahendada mitteregulatiivselt.

RRS-is tehakse peamiselt järgmised muudatused:

- 1) võimaldada registreerida lapse elukoht KOV-i algatusel teatud tingimustel ilma teise vanema nõusolekuta;
- 2) laiendada teatud rahvastiku toimingute menetlustes vähemalt 15-aastase alaealise haldusteovõimet;
- 3) pikendada Euroopa Liidu muu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodaniku (edaspidi *EL-i kodanik*) perekonnaliikme rahvastikuregistri (edaspidi *RR*) subjektsust pärast elamisõiguse lõppemist analoogselt kolmanda riigi kodanikega;

- 4) võimaldada lõpetada isiku elukoha andmete kehtivus, kui isiku elukoha aadressina on RR-i kantud aadress, mis puudub aadressiandmete süsteemi infosüsteemis (edaspidi *ADS-i infosüsteem*);
- 5) võimaldada moodustada EL-i kodanikule isikukood elukoha registreerimise menetluses ilma eraldi isikukoodi andmise menetlust läbi viimata;
- 6) lihtsustada EL-i kodaniku elukoha registreerimiseks elukohateate esitamist, kui EL-i kodanik registreerib oma elukoha Eestist välisriiki;
- 7) võimaldada RRS-i § 100 lõikes 1 sätestatud kontaktandmetele juurdepääs õigustatud huvi korral;
- 8) võimaldada kontaktandmete või lisa-aadressi RR-i kandmist, kui samad andmed on juba RR-is olemas;
- 9) võimaldada RR-is määrata kuni 12-aastase lapse haridustasemeks automaatselt „hariduseta/alusharidus“;
- 10) täpsustada RRS-i § 53 lõikes 1³ sätestatud volitusnormi;
- 11) muuta välisriigi aadressi RR-i kandmise reegleid;
- 12) tunnistada kehtetuks RRS-i § 82, mille kohaselt esitatakse elukohateade avalikku ülesannet täitvale asutusele ja isikule;
- 13) RRS-i § 100 muutmine seoses sellega, kes saab esitada kontaktandmeid ja lisa-aadressi avalikku ülesannet täitvale asutusele või isikule;
- 14) lõpetada RR-i alla 15-aastase isiku kontaktandmete kogumine ja sinna seni kantud kontaktandmete kehtivus;
- 15) võimaldada surnud isiku isikuandmetele isikuandmete kaitse seaduse (edaspidi *IKS*) § 9 lõikes 4 nimetatud ulatuses juurdepääsu avalikult kasutamiseks.

2.2. Väljatöötamiskavatsuse koostamine

2023. aasta mais edastas Siseministerium EIS-i kooskõlastamisele väljatöötamise kavatsuse „Rahvastiku toimingute valdkonnaga seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsus“¹ (edaspidi *VTK*).

VTK esitati kooskõlastamiseks kõikidele ministeeriumidele ning arvamuse avaldamiseks Õiguskantsleri Kantseleile, Maa-ametile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Perekonnaseisumetnike Kutseliidule, Politsei- ja Piirivalveametile (edaspidi *PPA*), Siseministeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskusele (edaspidi *SMIT*), Andmekaitse Inspeksioonile, Riigikogule, MTÜ Eesti Noorteühenduste Liidule.

Kooskõlastamisel toodi välja järgmised olulisemad nüansid, millele paluti tähelepanu pöörata.

1. Paljud VTK kooskõlastajad, näiteks Justiitsministerium, Sotsiaalministerium, Rahandusministerium, Haridus- ja Teadusministerium (edaspidi *HTM*) ning Eesti Linnade ja Valdade Liit tõid välja vajaduse detailsemalt analüüsida lapse elukoha registreerimise protsessi juhul, kui teine vanem ei esita lapse elukoha registreerimiseks nõusolekut. Selleks toimus 25. septembril 2023. aastal Siseministeriumi korraldamisel koosolek teemal „Lapse elukoha registreerimine teise vanema nõusolekuta“.

2. Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium (edaspidi *MKM*) palus regulatsiooni väljatöötamisel arvestada nende läbi viidava analüüsiprojektiga RR-i kontaktandmete kvaliteedi tõstmiseks. Selle analüüsiga on regulatsiooni koostamisel arvestatud.

---

¹ EIS-i toimiku number [23-0540](#)

3. MKM palus kaaluda pangakonto numbri lisamist RR-i isiku kontaktandmete hulka. Antud teema on eraldi käsitlemisel RR-i visiooni² kontekstis, kus tehakse otsus, kas antud andmeväli tuleb lisada RR-i. Praegu seda muudatust eelnõuga ei tehta.

4. HTM tõi välja, et RRS vajab muutmist küsimuses, mida ei ole VTK-s käsitletud. Nimelt ei saa Eestis pikaajalise viisa (D-viisa) alusel viibivad isikud oma elukohta registreerida ja see probleem tuleb lahendada, et tagada Eestis pikaajaliselt viibiva ja siin töötava välismaalase lapsele hariduse kättesaadavus. Selle ettepanekuga ei ole arvestatud. Seda teemat on ka varem HTMiga arutatud ning Siseministeeriumi seisukoht ei ole selles osas muutnud. Hariduse andmist ei pea siduma RR-i järgse elukohaga. Kui laps realselt mingis KOV-is elab, siis peaks see KOV ka lapsele koolikohta ja lasteaiakohta pakkuma sõltumata sellest, kas lapsel on selles KOV-is RR-i järgne elukoht või mitte.

5. Sotsiaalministeerium tõi välja seoses VTK-s käsitletud teemaga, millega laiendatakse RRS-is sätestatud teatud rahvastiku toimingute menetlustes vähemalt 15-aastase alaealise haldusteovõimet. Sotsiaalministeerium on välja toonud, et VTK-s ei ole täpsemalt selgitatud, millisel juhul kaoks vanemal üldse õigus lapse andmeid muuta ja esitada. Lisaks palusid nad selgitada, kas muudatus võib mõjutab mingil määral ka lapsi, kes on lapsendatud, kuid sellest ei tea, ning enda andmeid RR-ist nähes võib tekkida neil mingil moel arusaam, et nad on lapsendatud (tõstatatud nt küsimus taastatud sünniakti olemasolu kohta vms).

Regulatsiooni loomisel on arvesse võetud Sotsiaalministeeriumi ettepanekut, et oleks selge, milliseid andmeid saab edaspidi muuta ka lapse vanem, kui see õigus on antud lapsele. Vastuseks teisele küsimusele seoses lapsendamiseiga. Laps ei näe oma lapsendamise andmeid.

Ka Justiitsministeerium on oma märkustes puudutanud muudatust, millega laiendatakse RRS-is sätestatud teatud rahvastiku toimingute menetlustes vähemalt 15-aastase alaealise haldusteovõimet. Justiitsministeerium palus lisada eelnõu seletuskirja põhjendused, miks on ütuspõhiste andmete esitamine vähemalt 15-aastase isiku enda poolt vajalik. Antud ettepanekuga on arvestatud ja põhjendused on seletuskirja lisatud.

6. Kavandatava muudatuse kohaselt soovitakse võimaldada EL-i kodanikel esitada välisriiki elama asumisel elukohateade elektrooniliselt ilma EL-i kodaniku digiallkirjata, näiteks kui elukohateade on saadetud EL-i kodaniku omanimeliselt e-posti aadressilt või kui ametnik on muul moel veendunud elukohateade esitaja isikusamasuses. Justiitsministeerium leiab, et kavandatava lahenduse korral tekib oht, et andmed on valed või esitatud vale isiku poolt jms. Samuti jääb VTK põhjal selgusetuks, kas on kaalutud mõnda kindlamat lahendust, näiteks elukohaandmete registrisse kandmist omakäeliselt allkirjastatud avalduse ja isikut tõendavast dokumendist tehtud foto (ehk sisuliselt koopiat) alusel? See vähendaks võimalikku pettuste riski ja tagaks RR-is parema andmekvaliteedi. Palume kavandatava eelnõu koostamisel kaaluda ka eelpool välja toodud alternatiivset lahendust.

Siseministeerium on kasutanud praktikas alternatiivseid lahendusi, kuid need ei ole tulemust andnud. Kui protsess on inimese jaoks keeruline, siis ta ei soovi sellega tegeleda ning tema elukoha andmed RR-is jäävad muutmata. Kuna Eesti jaoks on oluline, et RR-is olevad andmed on korrektsed, siis on eesmärk teha RR-is elukoha andmete muutmine EL-i kodanikule välisriiki elama asumisel võimalikult lihtsaks.

---

² RR-i visiooniga on võimalik tutvuda siin: https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/documents/2024-03/Memorandum_kodulehele.pdf

7. Justiitsministeerium on küsinud seoses VTK-s käsitletud muudatusega, millega kohaselt võimaldatakse lõpetada isiku elukoha andmete kehtivus, kui isiku elukoha aadressina on RR-i kantud aadress, mis puudub ADS-i infosüsteemis. Justiitsministeerium küsis, kas kavandatav muudatus võib tähendada isikuandmete automatiseeritud töötlust Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2016. aasta määrusega (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 04.05.2016, lk 1–88) (edaspidi *isikuandmete kaitse üldmäärus*) artikili 22 mõttes.

Selgituseks saame märkida, et tegemist ei ole automatiseeritud andmetöötlusega. Otsuse teeb ametnik iga juhtumi puhul eraldi ja see ei ole seotud automatiseerimisega.

8. Sünni registreerimise menetluse viimine 79-st KOV-ist 16 MK KOV-i oli käsitletud 2021. aasta detsembris EIS-i kooskõlastamisele saadetud väljatöötamiskavatsuses „Perekonnaseisutoimingute seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsus“³.

Lähtudes Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. aasta määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 1 lõike 2 punktist 5 on osa muudatusi eelnõusse lisatud ilma väljatöötamiskavatsust koostamata, sest nendel muudatustel puudub oluline õiguslik mõju.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 3 paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 muudetakse PKTS-i, §-ga 2 muudetakse RRS-i ja §-ga 3 nähakse ette seaduse jõustumine.

3.1 PKTS-i muutmine

Eelnõu § 1 punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks PKTS-i 3 lõike 2 punkt 1 ja lõige 3. PKTS-i § 3 lõike 2 punkti 1 kohaselt on perekonnaseisuasutuseks valla- ja linnavalitsus. PKTS-i § 3 lõike 3 kohaselt valla- ja linnavalitsused registreerivad sündi ja väljastavad esmaseid sünnitõendeid. Nimetatud sätete kehtetuks tunnistamisega viiakse sünni registreerimine 79-st KOV-ist 16 MK KOV-i ning edaspidi ei ole kõigil 79 KOV-il enam pädevust sündi registreerida.

Muudatusega koondatakse sünni registreerimine 79-st KOV-ist 16 MK KOV-i. Suurem osa sünni registreerimise avaldusi esitatakse e-teenuses ning üldjuhul ei käi inimesed enam sünni registreerimise avaldust kohapeal esitamas. KOV-is kohapeal esitatakse sünni registreerimise avaldus enamasti sellisel juhul, kui see e-teenuses ei ole võimalik, näiteks on tegemist alaealise lapsevanemaga või kui Eesti tervishoiuteenuse osutaja ei ole lapse sündi tõendavaid andmeid edastanud RR-le. Seetõttu ei ole otstarbekas hoida sünni registreerimise pädevust nii paljudes KOV-ides. On KOV-e, kus sündi registreeritakse harva, näiteks vähem kui 50 korral aastas, ning seetõttu ei ole ametnikel piisavat praktikat, et säilitada sünni registreerimise menetluse läbiviimise kompetents. Arvesse tuleb võtta ka seda, et alates 5. aprillist 2024 käivitus automaatsete sünnikannete tegemine RR-i ja sellest tulenevalt tehakse suur osa sünnikandeid üldse ilma ametniku sekkumiseta (automaatkanded). Tulevikus peaksid sünni registreerimiseks MK KOV-i kohale tulema vaid need inimesed, kellel ei ole mingil põhjusel võimalik e-teenuses sündi registreerida.

---

³ EIS-i toimiku number [21-1538](#)

Kui sünni registreerimine on vaid 16 MK KOV-is, siis tagab see sünni registreerimise kvaliteedi hoidmise ja ametnike kompetentsuse, samuti vähendab koolitus- ja ülalpidamiskulusid.

Eelnõu § 1 punktiga 2 asendatakse PKTS-i 3 lõikes 3¹ kohalik omavalitsus maakonnakeskuse kohaliku omavalitsusega sest perekonnaseisutoimingute tegemine koondub vaid MK KOV-idesse. Vt ka eelnõu § 1 punkti 1 seletuskirja.

Eelnõu § 1 punktiga 3 muudetakse PKTS-i § 7 lõiget 4¹. Sättes täpsustatakse selguse huvides, et turvalise veebikeskkonna all PKTS-is peetakse silmas RR-i turvalist veebikeskkonda. Vabariigi valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määruse nr 129 „Rahvastikuregistri ülesehitus, turvaklass, täpne andmekoosseis ja andmeandjate üleantavate andmete loetelu“ § 1¹ punkti 7 kohaselt on RR-il turvaline veebikeskkond (edaspidi *turvaline veebikeskkond*), mille kaudu tagatakse juurdepääs RR-i andmetele ja teenustele, seega erinevate RR-iga seotud teenuste ja avalduste esitamiseks ei saa kasutada suvalisi turvalisi veebikeskkondi vaid üksnes RR-i turvalist veebikeskkonda.

Eelnõu § 1 punktidega 4 ja 5 muudetakse PKTS-i § 12 lõiget 5 ja § 13 lõiget 9. Kehtiva PKTS § 12 lõike 5 kohaselt võib RR-i volitatud töötaja RR-i andmete kvaliteedi tõstmise eesmärgil vastutava töötaja korraldusel parandada perekonnaseisuandmetes andmehõive käigus tekkinud või tarkvarast tingitud vead. Kehtiva PKTS § 13 lõike 9 kohaselt võib RR-i volitatud töötaja RR-i andmete kvaliteedi tõstmise eesmärgil vastutava töötaja korraldusel muuta perekonnaseisuandmetes andmehõive käigus tekkinud või tarkvarast tingitud vead.

Muudatusega laiendatakse võimalusi, millal RR-i volitatud töötaja võib RR-i kvaliteedi tõstmise eesmärgil muudatusi ja parandusi teha. Kehtivas PKTS-is on väga kitsalt öeldud, et tohib teha muudatusi perekonnaseisuandmetes andmehõive käigus tekkinud või tarkvarast tingitud vigade puhul. See aga ei taga vajalikku paindlikkust, sest teatud juhtudel peab RR-i volitatud töötaja tegema muudatusi ja parandusi andmete õigsuse tagamiseks ka juhtudel, kui vead ei ole tarkvarast tingitud. Seetõttu muudetakse nii andmete parandamise kui ka muutmise sätet selliselt, et RR-i volitatud töötaja võib Siseministeriumi korraldusel parandada või muuta perekonnaseisuandmeid andmete õigsuse tagamiseks.

Eelnõu § 1 punktiga 6 täiendatakse PKTS-i § 15 lõike 1 esimest lauset. Täienduse kohaselt on PKTS-i § 15 lõikes 1 nimetatud tõendit õigus saada vähemalt 15-aastaselt isikul. Kehtivas PKTS-is alaealisel sellist õigust praegu ei ole, eelnõuga laiendatakse alaealiste haldusteovõimet perekonnasündmuse tõendi taotlemiseks. See lihtsustab alaealisel asjaajamist ning vähendab bürokraatiat.

Eelnõu kohaselt laiendatakse haldusteovõimet teatud teemades ka RRS-is, seega vanusevaliku sisulise põhjenduse kohta vaata eelnõu § 2 punkti 2 selgitusi.

Samuti korrigeeritakse PKTS § 15 lõike 1 esimest lauset tõendi lühendi kasutuselevõtmisega.

Eelnõu § 1 punktiga 7 asendatakse PKTS-i 15² lõike 2¹ teises lauses sõna „perekonnaseisuasutuse“ sõnadega „väikese riigivapi“. Kehtiva PKTS-i § 15² lõike 2¹ kohaselt elektrooniline tõend kinnitatakse digitaaltempli või perekonnaseisua metniku digitaallkirjaga. Paberil väljastatud perekonnaseisudokumendi koopia kinnitab perekonnaseisua metnik allkirjaga ja perekonnaseisuasutuse pitsoriga.

22. märtsil 2022. aastal jõustus PKTS § 15¹ lõike 5 muudatus⁴, mille kohaselt ei väljastata tõendit perekonnaseisuasutuse pitseriga, vaid väikese riigivapi pitseriga. Selle muutmise jäi ekslikult välja PKTS § 15² lõike 2¹ muutmine. Ka selles sättes peab olema perekonnaseisuasutuse pitseri asemel väikese riigivapi pitser.

Eelnõu § 1 punktiga 8 muudetakse PKTS-i § 22 lõiget 4. Kehtiva PKTS-i § 22 lõike 4 kohaselt registreerib eestkostja ülesandeid täitev valla- või linnavalitsus sünni ametiülesande korras seitsme tööpäeva jooksul eestkostja ülesannetesse asumise päevast arvates. Seda sätet muudetakse, kuna kõik valla- ja linnavalitsused ei registreeri enam sünde, küll aga võib langeda igale valla- ja linnavalitsusele eestkostja ülesannete täitmise kohustus. Edaspidi on sünni registreerimise pädevus ainult MK KOV-idel, kellele eestkostja ülesandeid täitev valla- ja linnavalitsus esitab sünni registreerimise avalduse. Vajadusel täidab lapse eestkostja ülesandeid perekonnaseaduse (edaspidi *PKS*) § 176 lg 1 kohaselt lapse RR-i kantud elukoha järgne valla- või linnavalitsus. Kui lapse vanemal lapse seadusliku esindajana on õigus esitada sünni registreerimise avaldus ühe kuu jooksul lapse sünnist arvates (PKTS § 23 lõige 1), siis KOV eestkostja ülesannetes ei saa sõltuda lapse sünniajast, vaid ajast, mil selgub eestkostja ülesannete täitmise vajadus.

Eelnõu § 1 punktiga 9 täiendatakse PKTS-i § 23 lõikega 2¹.

Kui laps sünnib tervishoiuteenuse osutaja juuresolekuta ja tervishoiuteenuse osutaja ei ole väljastanud sünni kohta tõendit (edaspidi tervishoiuteenuse osutaja tõend), esitab lapse seaduslik esindaja võimaluse korral käesoleva seaduse § 22 lõikes 1 nimetatud andmeid tõendavad dokumendid, mille alusel on võimalik veenduda, et laps põlvneb emast. Kui dokumente ei esitata või need ei ole sünnikandeks piisavad, tuvastatakse lapse emast põlvnemine kohtus.

Kehtiva PKTS-i § 24 lõike 2 ja § 25 lõike 1 kohaselt kantakse lapse sugu, sünniaeg ja isikukood ning ema andmed RR-i tervishoiuteenuse osutaja tõendi või kohtulahendi alusel.

Muudatus annab võimaluse registreerida lapse sünd RR-s täiendavate tõendite alusel, kui tervishoiuteenuse osutaja ei ole lapse sünni juures viibinud ega väljasta lapse sünni tõendavat dokumenti. Samas võib olla, et ema oli rasedusega arvel, tal on võimalik tõendada seda, et ta oli rase, milline oli tema eeldatav sünnitustähtaeg, esitada kiirabikaart, kui lapse sünnituse juurde on kutsutud kiirabi ning on võimalik lasta teha ka DNA test, mis tõendab sündinud lapse sugulust lapse emaga jne. Kui perel ei ole sünni võimalik esitada PKTS-i § 22 lõikes 1 nimetatud andmeid tõendavaid dokumente, mis võimaldaksid registrisse kanda PKTS-i § 24 lõikes 2 ja § 25 lõikes 1 nimetatud andmeid ja sünni registreeriv ametnik ei ole piisavalt veendunud, et laps põlvneb konkreetselt emast, siis saab emast põlvnemise tuvastada kohtus.

Muudatus on vajalik, sest praktikas on olnud juhtumeid, kui laps on sündinud tervishoiuteenuse osutaja juuresolekuta ning perel ei ole sünni registreerimiseks esitada tervishoiuteenuse osutaja tõendit. Tervishoiuteenuse osutajad ei väljasta lapse sünni tõendavat dokumenti, kui ei ole vahetult lapse sünni juures viibinud ning sünnitustegevus on juba lõppenud. Samuti on olnud peresid, kes on keeldunud kohtusse pöördumast emast põlvnemise tuvastamiseks. Selle asemel on esitatud halduskohtusse kaebus kohaliku omavalitsuse üksuse peale seoses sünni registreerimisest keeldumisega või on pöördutud õiguskantsleri poole abi saamiseks. Ühel korral on kohtus keeldunud emast põlvnemise tuvastamise avaldust menetlusse võtmast. Kohus põhjendas seda sellega, et perekonnaseisuasutusel on samasugused võimalused lapse sünni

---

⁴ [RT I. 12.03.2022. 1](#)

registreerimiseks vajalike tõendite kogumisel ja hindamisel kui kohtul.⁵ Ka Õiguskantsleri Kantseleiga on olnud mitmeid kohtumisi seoses assisteerimata kodusündide dokumenteerimise küsimusega. Õiguskantsleri Kantselei on 31. jaanuari 2022. aasta kohtumisel Siseministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja Justiitsministeeriumiga väljendanud seisukohta, et kodusünnitus ei ole Eestis keelatud ning neid peresid, kes on selle tee valinud, ei tohiks karistada läbi selle, et nad peavad emast põlvnemist tuvastama kohtus.

Selle teemaga seoses on olnud ka Riigikogu poolt algatatud eelnõusid⁶, kuid Vabariigi Valitsus ei ole neid eelnõusid toetanud. Vaatamata sellele on Riigikogu õiguskomisjon andnud suunised Siseministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile antud teemal õigusruumi korrastada, millest tulenevalt on Siseministeerium lubanud teemat täiendavalt analüüsida ning muuta kehtivat õigust. Teema täiendav analüüsimine oli oluline, sest kui RR-is luuakse suhe lapse ja tema vanemate vahel, siis tekivad sellest olulised juriidilised ning kaugeleulatuvad tagajärjed –laps saab endale sünnijärgse kodakondsuse, tekivad pärimissuhted vanemate ja lapse vahel, vanemad saavad teostada hooldusõigust, makstakse toetuseid, osutatakse arstiabi jne.

Siseministeerium on olnud varasemalt seisukohal, sünni registreerimise alusdokumendi küsimus peaks lahendatud saama tervishoiuteenuse osutajate poolt ning seda seisukohta toetab ka mitmete teiste riikide praktika, kus sünni registreerimise alusdokumendi väljastab tervishoiuteenuse osutaja (Saksamaa näide) ja seda selleks, et kodus üksi sünnitanud ema ja laps saada uuesti tervishoiusüsteemi vaatevälja. Sellele on olnud tugevalt vastu Sotsiaalministeerium, kuna arstid leiavad, et ei peaks seda lahendusviisi eetiliseks. Sotsiaalministeerium ja tervishoiuteenuse osutajad kardevad kodusünnituste populariseerimist, mis võib suurenda vastsündinute suremust. Eestis on need näitajad praegu väga head ning väidetavalt riikides, kus kodusünnitusi rohkem tolereeritakse, on ka vastsündinute suremus suurem.

Siseministeeriumi jaoks on oluline, et Eestis registreeritaks kõik sünnid ka siis, kui laps on sündinud tervishoiuteenuse osutaja juuresolekuta ning talle ei ole vahetult peale sündi moodustatud isikukood. Kui lapse sünd on registreerimata ja tal puudub isikukood, siis ei ole riigil selle lapse olemasolu kohta andmeid ning tegemist võib olla võimaliku abivajava lapsega. Seetõttu tuleb luua võimalus sünni registreerimise lihtsustamiseks juhtudel, kui lapse sünni kohta on piisavalt tõendeid, et veenduda sünni registreerimiseks vajalikes andmetes. Perekonnaseisumetnikule peab jääma võimalus keelduda sünni registreerimisest ebapiisavate dokumentide alusel. Kui pere on otsustanud sünnitada tervishoiuteenuse osutaja juuresolekuta, siis paraku tuleb arvestada ka sellega, et sünni registreerimiseks on vaja esitada lapse sündi tõendavaid dokumente. Perekonnaseisuasutus ei saa lapse sündi RR-s registreerida pelgalt ütluste alusel.

Muudatusega võetakse kasutusele ka ühtne mõiste „tervishoiuteenuse osutaja tõend“. Erinevates õigusaktides on kasutusel erinevad mõisted- kas meditsiiniline sünnitõend või tervishoiuteenuse osutaja tõend, seega selguse huvides tuleks kasutusele võtta üks mõiste. Kuna ei ole kehtestatud sellist tervishoiuteenuse osutaja tõendit, mille nimetus oleks „meditsiiniline sünnitõend“, siis on parem võtta kasutusele mõiste „tervishoiuteenuse osutaja tõend“, sest selle mõiste sisu on laiem ja võimaldab sünni registreerimise alusdokumendina arvestada erinevaid tervishoiuteenuse osutaja poolt väljastatavaid dokumente. Lisaks on PKTS-is juba kasutusel ka mõiste „tervishoiuteenuse osutaja tõend“ ja kahte paralleelmõistet ei ole õige kasutada.

⁵ Harju Maakohtu 23.02.2022 määrus kohtasjas nr 2-22-16494.

⁶ Perekonnaseisutoimingute seaduse muutmise seadus [106 SE](#) ja Perekonnaseisutoimingute seaduse muutmise seadus [534 SE](#).

Eelnõu § 1 punktiga 10 muudetakse PKTS-i 23 lõiget 3. Kehtiva PKTS-i § 23 lõike 3 kohaselt esitatakse digitaallkirjaga kinnitatult avaldus turvalises veebikeskkonnas juhul, kui Eesti tervishoiuteenuse osutaja on meditsiinilise sünnitõendi andmed RR-ile edastanud.

Muudatusega jäetakse sättest välja digitaalse allkijastamise nõue, sest turvalises veebikeskkonnas ei pea avaldust eraldi digitaallkirjaga kinnitama. Turvalisse veebikeskkonda logimiseks tuleb end tuvastada ning turvalises veebikeskkonnas avaldust esitades piisab vaid avalduse kinnitamisest, sest isikusamasus on turvalisse veebikeskkonda sisselogimisel tuvastatud.

Samuti korrigeeritakse sätte sõnastust, et tuua paremini esile sätte mõte. Turvalises veebikeskkonnas on võimalik alustada sünni registreerimise avalduse esitamist ainult juhul, kui tervishoiuteenuse osutaja on lapsele isikukoodi andnud ja lapse isikukood on RR-is olemas. Samas ei ole turvalises veebikeskkonnas avalduse esitamine kohustus vaid võimalus ning avaldust saab esitada perekonnaseisuasutuses ka kohapeal.

Eelnõu § 1 punktiga 11 jäetakse PKTS-i § 24 lõike 2 teisest lausest välja sõnad „Eesti välisesinduses või“. Kehtiva PKTS-i § 24 lõike 2 kohaselt lapse sugu, sünniaeg ja isikukood kantakse RR-i tervishoiuteenuse osutaja tõendi või kohtulahendi alusel. Kui välisriigis väljaantud tervishoiuteenuse osutaja tõendil isikukood puudub, antakse lapsele Eesti isikukood RRS-i alusel enne sünni registreerimist Eesti välisesinduses või Eesti perekonnaseisuasutuses. Sättest jäetakse välja sõnad „Eesti välisesinduses või“, sest Eesti välisesindused ei registreeri sündi ning praktikas ei anna sel juhul enne lapse sünni registreerimist lapsele isikukoodi Eesti välisesindus. Eesti välisesindus annab lapsele isikukoodi ainult sellisel juhul, kui sünd on välisriigi perekonnaseisuasutuses juba registreeritud ning välisesindus kannab sünnidokumendi andmehõivekandega RR-i. Seega viiakse õigus kooskõlla praktika ning Eesti välisesinduste pädevusega PKTS-i mõistes.

Eelnõu § 1 punktidega 12 ja 13 muudetakse PKTS-i § 24 lõiget 4 ja täiendatakse lõikega 4¹. Kehtiva PKTS-i § 24 lõike 4 kohaselt kantakse lapse kodakondsuseks sünni registreerimisel RR-i Eesti kodakondsus, kui vähemalt ühel vanemal on Eesti kodakondsus. EL-i kodaniku lapse sünni registreerimisel kantakse lapse kodakondsus RR-i vanemate avalduse alusel.

Probleem on, et PKTS-is ei ole reguleeritud kolmanda riigi kodaniku õigust oma lapse sünni registreerimisel avaldada, milline on lapse kodakondsus. Praegu peavad lapsevanemad dokumenteerima esmalt lapse kodakondsuse PPA-s ja seejärel kantakse see RR-i. 2017. aastal tehtud välismaalaste seaduse muudatuse⁷ alusel saab laps automaatselt elamisloa, kui tema vanem on välismaalane, kes elab Eestis elamisloa alusel. Selleks ei viida läbi menetlust ega võeta ühendust vanematega. See on PPA-s tekitanud olukorra, kus lapsele automaatselt väljastatud elamisloal jääb kodakondsuse lahter tühjaks. PPA on üritanud ka ise lapse kodakondsuse määrata.

Kui PPA on ise lapse kodakondsuse määranud ja elamisloakaardile märkinud ning vanemad tõestavad, et lapsel on muu kodakondsus, tuleb väljastada riigi kulul uus elamisloakaart.

PPA tuvastab lapse kodakondsuse siis, kui vanemad tulevad talle isikut tõendavat dokumenti taotlema, ja sellisel juhul ei õnnestu ka esmast isikut tõendavat dokumenti lapsele iseteeninduse

---

⁷ Välismaalaste seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus. – [RT I.03.01.2017. 1.](#)

kaudu tellida, vaid tuleb minna teenindusse kohapeale. Samas võib see juhtuda alles siis, kui laps on saanud 15-aastaseks, kuna lapsel pole kohustust isikut tõendavat dokumenti varem taotleda.

Elamisloakaardid riigi infosüsteemides, millele ei ole kodakondsuse andmed õigesti kantud, tekitavad segadust ka riigi elanikkonna statistikas. PPA koormuse ja riigi kulul tasuta isikut tõendavate dokumentide väljastamise vähendamiseks ning riigi elanikkonna statistikas suurema selguse tagamiseks on vaja võimaldada ka kolmanda riigi kodanikul avaldada oma lapse sünni registreerimisel lapse kodakondsus. Selleks tuleb see PKTS-is sätestada.

Muudatuse kohaselt kantakse RR-i lapse kodakondsuseks sünni registreerimisel Eesti kodakondsus, kui vähemalt ühel vanemal on Eesti kodakondsus. Välisriigi kodaniku lapse sünni registreerimisel kantakse lapse kodakondsus RR-i vanemate avalduse alusel. Lapse kodakondsus sünni registreerimisel jääb märkimata, kui lapse mõlemad vanemad ei ole ühegi riigi kodanikud või kui lapsel on vaid üks vanem ja tema ei ole ühegi riigi kodanik.

Kodakondsuse seaduse § 13 lõike 4 kohaselt saab Eestis sündinud laps Eesti kodakondsuse naturalisatsiooni korras, kui, kui tema vanemad või last üksi kasvatav vanem, keda ükski riik ei pea kehtivate seaduste alusel oma kodanikuks ja kes on lapse sünni hetkeks elanud Eestis seaduslikult vähemalt viis aastat. Kui lapsel on õigus Eesti kodakondsusele naturalisatsiooni korras, ei märgita seda RR-i sünni registreerimisel vaid vastava otsuse teeb PPA hiljem ning edastab peale vastava otsuse tegemist lapse kodakondsuse andmed ka RR-i.

Sellisel juhul, kui lapse ühel vanemal on mingi riigi kodakondsus ja teine vanem ei ole ühegi riigi kodanik, siis ei saa laps Eesti kodakondsust naturalisatsiooni korras, kuna lapsel on kodakondsusega vanem olemas ning tal ei teki õigust Eesti kodakondsusele naturalisatsiooni korras vastavalt Kodakondsuse seaduse § 13 lõikele 4. Seetõttu ei saa sellise lapse kodakondsust sünni registreerimisel jätta märkimata, sest lapse ühel vanemal on kodakondsus olemas.

Kui vanemad tõendavad hiljem, et lapsel on muu riigi kodakondsus, siis on võimalik esitada RR-s andmete muutmiseks muu riigi kodakondsust tõendav dokument, mille alusel lapse kodakondsuse andmed muudetakse. Samuti on PPA-l võimalik kontrollida lapsele sünni registreerimisel valitud kodakondsuse õigsust, küsides vajadusel vanematelt tõestust lapse kodakondsuse kohta.

Eelnõu § 1 punktiga 14 täiendatakse PKTS-i § 24 lõikega 6 määrates, et tervishoiuteenuse osutaja tõendile märgitakse vähemalt järgmised andmed:

- 1) lapse sugu ja sünniaeg;
- 2) lapse sünnikoht;
- 3) ema isikunimi;
- 4) ema isikukood või selle puudumise korral sünniaeg.

Tervishoiuteenuse osutaja tõendi andmekoosseisu kehtestamine PKTS-is on vajalik, kuna valdkonna eest vastutav minister ei ole seda kehtestanud ning erinevates kohtuvaidlustes on Siseministeriumile ette heidetud seda, et sünni registreerimiseks vajaliku alusdokumendi osas puudub ühtne regulatsioon. Täpsemalt on Tallinna halduskohus oma otsuses leidnud: „Meditsiinilise sünnitõendi reguleerimine on lünklik ega moodusta ühtset ja selget tervikut. Meditsiinilist sünnitõendit reguleeritakse n.ö möödaminnes muude küsimuste raames.“⁸

---

⁸ Tallinna Halduskohtu 03.05.2021 otsuse nr 3-20-2034 p 14

Senise praktika kohaselt tekib vaidlus meditsiinilise sünnitõendi väljastamise ja andmekoosseisu osas tavaliselt assisteerimata kodusünnituste puhul, kuna nende juhtumite puhul ei ole tervishoiuteenuse osutaja viibinud sünnituse juures ega väljastanud sünni registreerimiseks vajalikku alusdokumenti- vaata ka eelnõu § 1 punkti 9 selgitusi.

Eelnõu § 1 punktiga 15 tunnistatakse kehtetuks PKTS-i 38 lõike 1 punkt 3, mille kohaselt abiellumisavaldusele lisatakse kohtumäärus alaealise abielluja teovõime laiendamise kohta.

Varem oli võimalik alaealisena abielluda, sest perekonnaseaduse § 1 lõike 3 kohaselt võis kohus alaealise teovõime laiendamise sätete kohaselt laiendada vähemalt 15-aastaseks saanud isiku teovõimet nende toimingute tegemiseks, mis on vajalikud abielu sõlmimiseks ning abieluga seotud õiguste teostamiseks ja kohustuste täitmiseks. 1. novembril 2022. aastal jõustus aga karistusseadustiku, perekonnaseaduse ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmise seadus (seksuaalse enesemääramise ja abiellumise eapiiri muutmine)⁹, millega tunnistati perekonnaseaduse § 1 lõige 3 kehtetuks. Ekslikult jäi selle seadusega kehtetuks tunnistamata PKTS-i § 38 lõike 1 punkt 3, mille kohaselt lisatakse abiellumisavaldusele kohtumäärus alaealise abielluja teovõime laiendamise kohta.

Eelnõu § 1 punktidega 16 ja 18 täiendatakse PKTS-i § 41 lõike 1 esimest lauset ja § 45 lõiget 2. Kehtiva PKTS-i § 41 lõike 1 esimese lause kohaselt määratakse abiellumise kuupäev kokkuleppel abiellujatega. Kehtiva PKTS-i § 45 lõike 2 kohaselt määrab avalduse vastuvõtmisel perekonnaseisumetnik kindlaks abielulahutuspäeva, mis tehakse teatavaks mõlemale abikaasale.

Kehtivas PKTS-is ei ole öeldud, et abiellumise kuupäev ja abielu lahutamise kuupäeva määrab perekonnaseisumetnik RR-i broneerimissüsteemis. Tegemist on RR-i rakendusega, milles võimaldatakse isikul broneerida menetlustoimingu aega abielu sõlmimiseks ja abielu lahutamiseks. RR-i rakendused, sealhulgas broneerimissüsteem on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määruse nr 129 „Rahvastikuregistri ülesehitus, turvaklass, täpne andmekoosseis ja andmeandjate üleantavate andmete loetelu“ §-s 1¹. Broneerimissüsteem võimaldab lihtsalt ja kiiresti broneerida abiellumise ja abielu lahutamise aega. Edaspidi tuleb perekonnaseisumetnikul märkida abiellumise ja abielu lahutamise aeg broneerimissüsteemis, mis võimaldab head ülevaadet näiteks, mis päevadel ja kellaaegadel on ajad juba broneeritud ja millised on veel vabad.

Eelnõu § 1 punktiga 17 tunnistatakse kehtetuks PKTS-i § 44 lõike 2 punkt 3, mille kohaselt tuleb abikaasadel abielu lahutamise avalduses muuhulgas ka märkida, mitmendat abielu lahutatakse.

Eelnõuga jäetakse see punkt PKTS-ist välja, sest ei ole üheselt mõistetav, kas küsimus eeldab vastust, mitmes lahutusega lõppev abielu see inimese jaoks on, või mitmes lõppev abielu see üldisele temale jaoks on (abielu võib lõppeda ka surmaga). Samas abielu lahutamise menetluses ei oma tähtsust, mitmes abielu läbi saab. Abielu lahutamisel on oluline vaid see, et RR-is oleks olemas lahutatava abielu dokument. Ka statistika jaoks ei võeta seda infot RR-ist.

Eelnõu § 1 punktiga 19 täiendatakse PKTS-i § 51 lõikega 1². Kehtiva PKTS-i § 51 lõike 1¹ kohaselt kui välisriigi perekonnaseisudokumendil olevad andmed muudavad Eesti perekonnaseisutoimingu alusel RR-i kantud andmeid või tegemist on isiku surmaandmetega,

---

⁹ [RT I. 08.06.2022. 1.](#)

kantakse andmed sellelt dokumendilt RR-i ka muudel juhtudel, kui on nimetatud PKTS-i § 51 lõikes 1.

Seega praegu kuuluvad muutmisele RR-i mittedubjektide andmed vaid siis, kui muudetakse Eesti peresündmuse andmeid või kui Eestis registreeritakse isiku suhtes perekonnasündmus, sh surm. Selleks, et oleks võimalik RR-i mittedubjektidel ka ilma Eesti perekonnasündmuse menetluseta andmeid RR-is muuta, tuleb PKTS-i täiendada ja laiendada PKTS-i § 51 kohaldamisvõimalusi, näiteks võimaldaks see muuta e-residentide andmeid. E-residendil puudub RR-s perekonnasündmus ja üldjuhul saab ta oma andmeid muuta seoses uue digi-ID taotlusega, kuid vahel tuleb ette olukordi, kus isiku andmed (nimi, sooandmete muutmine) tuleks korrastada enne uue digi-ID väljaandmist. Täna ei ole perekonnaseisuaametnikul võimalik sellise isiku andmeid seadusest tulenevalt muuta. Samuti võib selline andmete muutmise vajadus ette tulla näiteks Sotsiaalkindlustusametil seoses pensioni või muu toetuse maksmisega. Muudatuse kohaselt kui PKTS-i § 50 lõikes 1 ja § 51 lõigetes 1 ja 1¹ nimetatata isik, kelle andmed on kantud RR-i, esitab Eesti ametiasutusele välisriigi perekonnasündmuse dokumendi, mille andmed erinevad isiku andmetest RR-is, edastab ametiasutus dokumendi perekonnaseisuasutusele. Perekonnaseisuaametnik otsustab, kas muuta välisriigi perekonnasündmuse dokumendi alusel isiku andmeid RR-is.

Sättega on antud perekonnaseisuaametnikule kaalutusõigus, mille alusel saab perekonnaseisuasutus siiski kaaluda, kas andmete muutmine on põhjendatud või mitte.

Eelnõu § 1 punktiga 20 asendatakse PKTS-i § 52 lõikes 1 sõnad „linna- ja vallavalitsuse“ sõnadega „maakonnakeskuse kohaliku omavalitsuse üksuse“, sest perekonnaseisutoiminguid teevad edaspidi vaid MK KOV-id ning eelnõu kohaselt ei ole kõikidel KOV-idel enam pädevust sündi registreerida. Ka sünni registreerimise pädevus liigub vaid MK KOV-i pädevuseks. Seega on korrektne sättes öelda, et haldusjärelevalvet MK KOV-i ning vaimuliku poolt käesoleva seaduse ning teiste perekonnaseisutoimingutega seotud õigusaktide järgimise ja tegevuse otstarbekuse üle teostab Siseministerium.

3.2 RRS-i muutmine

Eelnõu § 2 punktidega 1, 2, 10 ja 24 tehakse muudatusi RRS-i § 5 punktides 2 ja 5, § 42 punktis 4 ning RRS-i § 91 lõikes 2. Sätetest on ekslikult välja jäänud viide EL-i muule liikmesriigile ja /või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi ja Šveitsi Konföderatsioonile või siis on vaja korrastada sõnastust, et ka Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodanike puhul mõeldakse RRS-is muude liikmesriikide kui Eesti kodanikke.

Euroopa Liidu kodaniku seaduse (edaspidi *ELKS*) § 1 lõike 2 kohaselt kohaldatakse ELKS-i Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodaniku, kes ei ole Eesti kodanik, ja Šveitsi Konföderatsiooni kodaniku ning nende perekonnaliikmete suhtes, kui ELKS-is ei sätestata teisiti. Seega RRS-is peab olema kirjas EL-i muu liikmesriigi kodanik ning ka viide Euroopa Majanduspiirkonna muu liikmesriigi ja Šveitsi Konföderatsiooni kodanikele ja nende perekonnaliikmetele.

Eelnõu § 2 punktiga 3 täiendatakse RRS §-ga 5¹, mille kohaselt laiendatakse alaealise haldusteovõimet.

Vähemalt 15-aastane alaealine võib teha järgmisi RRS-is sätestatud menetlustoiminguid:

1) esitada § 21 lõike 2 kohaselt ütluspõhiseid andmeid;

- 2) saada § 45 kohaselt enda kohta RR-i kantud andmeid ja teavet andmete töötlemise kohta;
- 3) kehtestada § 57 lõike 1 kohaselt oma RR-i aktuaalsetele andmetele juurdepääsu piirangu;
- 4) esitada § 99 kohaselt RR-i kandmiseks kontaktandmed ja lisa-aadressi.

RRS-i §-s 5¹ nimetatud juhtudel on samad õigused paralleelselt ka lapse hooldusõiguslikul vanemal.

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 12 lõike 2 kohaselt ei või alaealine ja muu piiratud teovõimega isik teha haldusmenetluses iseseisvalt menetlustoiminguid, kui seadusega ei ole ette nähtud teisiti. Üldreeglit võib teha erandeid, sätestades need seaduse tasandil. RRS-is sellist erandit sätestatud ei ole ja alaealised ei ole seetõttu juurdepääsu oma RR-i andmetele, sh logides sisse turvalisse veebikeskkonda. Samuti ei saa alaealine iseseisvalt esitada oma kontaktandmeid ja ütluspõhiseid andmeid RR-i kandmiseks.

Paljudes teistes seadustes on alaealiste haldusteovõimet laiendatud. Näiteks saab taotleda vähemalt 15-aastane alaealine ise ID-kaarti, passi ja elamisloakaarti. KOV-i volikogu valimistel on 16-aastane valimisõiguslik. Seega on seadusandja näinud ette juhtumeid, kus alaealine saab teha haldusmenetluses ise menetlustoiminguid. Samas ei näe praegu alaealine oma valimis- ega kontaktandmeid RR-is, mis piirab tema võimalusi saada seadusekohast teavet valimistel osalemiseks. Samas näiteks Rügikogu valimistel on hääletamisõigus Eesti kodanikul, kes on valimispäevaks saanud 18-aastaseks. Sel juhul pole seadusandja näinud ette erandit. Seega alaealise haldusteovõime laiendamisel on võetud arvesse konkreetne valdkond ja hinnatud riske, kas haldusteovõime laiendamine on põhjendatud või mitte.

On võimalik laiendada alaealise haldusteovõimet kõikide rahvastiku toimingute või ainult teatud toimingute ja menetluste puhul, näiteks anda võimalus pääseda juurde vaid oma RR-i andmetele, sh RR-i portaalis, ning esitada RR-i oma kontaktandmeid (vt ka selgitusi eelnõu § 2 punkti 25 kohta) ja ütluspõhiseid andmeid.

Rahvastiku toimingute puhul on analüüs näidanud, et alaealise haldusteovõime laiendamisel võiks alustada alaealisele RR-i andmetele juurdepääsu andmisega (enda andmete nägemisega) ja RR-i selliste andmete esitamisega, millel on väiksem kaal ja mõju. Näiteks võiks alaealised olla esimeses etapis õigus esitada vaid kontaktandmeid (kaasneb ka RRS §-st 98 tulenev kohustus tagada oma kontaktandmete olemasolu ja õigsus RR-is) ja ütluspõhiseid andmeid ning pääseda juurde oma RR-i andmetele. Sel juhul ei oleks väga suure negatiivse tagajärje ohtu, isegi kui alaealine esitab valeandmeid. Samas saab ta enda kontaktandmete esitamisega tagada seda, et temani jõuab talle vajalik info, nt valimiste teabeleht KOV volikogu valimiste puhul. Juhul kui alaealisega soetud info edastamine on vajalik 15-17-aastase vanemale, saadetakse teave tema vanema kontaktandmetele. Seega ei teki olukorda, kus alaealiseni jõuab teave, mis temani jõudma ei peaks.

Haldusteovõimet kavandatakse eelnimetatud toiminguteks laiendada alates 15. eluaastast, sest ka isikut tõendavat dokumenti saavad taotleda iseseisvalt 15-aastased. Seega, analoogiast lähtudes võiks sama vanus olla ka RR-i andmetele juurdepääsuks ja teatud andmete RR-i esitamiseks. KOV-i volikogu valimistel on vähemalt 16-aastasel õigus hääletada, aga oma kontaktandmeid ei saa ta praegu RR-i esitada ega nende õigsust RR-is ka tagada, et valimiste teabeleht talle saadetakse. Samas, kui seada haldusteovõime vanusepiiriks 16, ei pruugi osa alaealisi ikka olla saanud teabelehe saamiseks esitada enda kontaktandmeid RR-i kandmiseks, näiteks kui nad saavad 16-aastaseks vahetult enne valimisi. Seega tugineti isikut tõendavate

dokumentide vanuse analoogia, ja võttes arvesse asjaolu, et alaealine peaks saama valimiste teabelehe e-postile, otsustati, et haldusteovõimet tuleks laiendada alates 15- eluaastast.

Eelnõu § 2 punktiga 4 täiendatakse RRS § 21 lõikega 3, mille kohaselt RRS-i § 21 lõike 1 punktis 16 nimetatud andmete esitamine ei ole isikule kohustuslik kuni 12-aastase lapse omandatud kõrgeima haridustaseme kohta. Kuni 12-aastase lapse kõrgeim haridustase kantakse RR-i automaatselt.

Probleem on, et 0–12-aastastele määratakse sageli RR-is vale haridustase. Laste eest esitavad ütluspõhiseid andmeid nende vanemad, sh andmeid haridustaseme kohta. Kuna väga väikestele lastele haridustaseme määramine tekitab vanemates segadust ja on tõstatanud küsimuse, kas see on otstarbekas, lihtsustatakse muudatusega lapsele haridustaseme määramist nii, et 0–12-aastasele lapsele määratakse automaatselt haridustase „hariduseta/alusharidus“, sest neil ei saa lõpetatud haridustaset olla.

Muudatusega välistatakse olukorrad, kus vanemad on näiteks ekslikult määranud oma eelkoolialise lapse haridustasemeks taseme, mis ei saa olla nii väikese lapse puhul võimalik. Muudatus lihtsustab ametnike ja RR-i klientide tööd, sest ametnikud ja RR-i klientidegi ei pea vanemaid haridustaseme määramises enam nii palju nõustama ega ekslikult määratud haridustaseme parandamiseks nendega suhtlema. Samuti tagab see RR-i andmete õigsuse ja täielikkuse.

Eelnõu § 2 punktiga 5 muudetakse RRS-i § 33 lõiget 1. Kehtiva RRS-i § 33 lõike 1 kohaselt RRS-i § 32 lõikes 3 sätestatud juhtudel või kui andmeandja või andmesaaja teatab ebaõigetest andmetest, on volitatud töötleja kohustatud kontrollima andmete õigsust ja ebaõiged andmed parandama. Kuid vea võib olla avastanud ka RR-i vastutav töötleja ehk Siseministerium või keegi muu. Oluline on ka sel juhul viga parandada. Seetõttu muudetakse RRS-i § 33 lõike 1 sõnastus laiemaks ning öeldakse, et RRS-i § 32 lõikes 3 sätestatud juhtudel või kui on teavitatud ebaõigetest andmetest või kui muul juhul on ilmnenud andmete ebaõigsus, on volitatud töötleja kohustatud kontrollima andmete õigsust ja ebaõiged andmed parandama.

Eelnõu § 2 punktiga 6 muudetakse RRS § 38 lõiget 2, mille kohaselt RRS-i § 38 lõike 1 punktis 3 nimetatud RR-i subjekti staatust määrava dokumendi tähtaja lõppemisel lõpeb:

- 1) välismaalase RR-i subjekti staatust välismaalaste seaduse § 43 lõikes 4 või 5 sätestatud tähtaja saabumisel, kui ta ei taotle elamisloa pikendamist või uut tähtajalist või pikaajalist elaniku elamisloa;
- 2) Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna muu liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodaniku perekonnaliikme RR-i subjekti staatust Euroopa Liidu kodaniku seaduse § 10 lõikes 2³ sätestatud tähtaja saabumisel, kui ta ei taotle elamisõiguse pikendamist või uut tähtajalist või alalist elamisõigust.

RRS-i § 38 lõike 2 punkt 1 on kehtiva RRS-i § 38 lõige 2, mis on sisult samal kujul punkti 1 üle võetud. Sisuliselt on uus RRS-i § 38 lõike 2 punkt 2.

Kehtivat õigust muutmata ei oleks EL-i kodaniku perekonnaliige pärast elamisõiguse kehtivusaja lõppu enam RR-i subjekt, kuigi Euroopa Liidu kodaniku seaduse § 10 lõike 2³ kohaselt on perekonnaliikmel õigus viibida Eestis 90 päeva jooksul elamisõiguse kehtivusaja lõppemise päevast arvates, kui tema elamisõigus lõppes tähtaja möödumisega. Seega viiakse RRS kooskõlla ELKS-iga. Muudatus loob analoogse olukorra EL-i kodaniku pereliikmete le

Eestis elavate välismaalastega, kelle viibimisõigus tuleneb välismaalaste seadusest ja kes sel ajal on ka RR-i subjektid.

Eelnõu § 2 punktidega 7, 8 ja 9 muudetakse RRS-i § 40 ja 41. Kehtiva RRS-i §-ides 40 ja 41 on viide RRS-i § 40 lõike 3 punktidele 4 ja 5, mille kohaselt moodustatud isikukoodi annavad isiku andmete esmakordsel RR-i kandmisel MK KOV või konsulaarametniku allkirjaga kinnitatud taotluse alusel volitatud töötaja isikukoodi riigi andmekogusse kandmiseks seaduse või andmekogu põhimääruse alusel ning KOV EL-i kodaniku elukoha RR-i kandmisel.

Seega kehtiva õiguse kohaselt tuleb EL-i kodanikul elukoha registreerimiseks esitada isikukoodi taotlus ja alles seejärel elukohateade. Menetluse lihtsustamiseks hakatakse isikukoodi moodustama elukoha registreerimise menetluse osana sarnaselt näiteks abielu ja sünni registreerimise menetlusega. Seega esitaks inimene vaid ühe taotluse, mis hoiab kokku nii aega kui ka on EL-i kodaniku jaoks lihtsam.

Seetõttu tuleb muuta RRS-i § 40 ja 41 ning nendest välja jätta viide RRS-i § 40 lõike 3 punktile 5, kus on sätestatud isikukoodi andmine KOV-i poolt EL-i kodaniku elukoha RR-i kandmisel.

Seega kehtiva RRS-i kohaselt tuleb isikukood moodustatakse isikukoodi andmise menetluses, st isikukoodita EL-i kodaniku elukoha registreerimisel tuleb esitada kaks taotlust – isikukoodi taotlus ja elukohateade – ning ametnik viib läbi kaks menetlust. 2022. aastal anti elukoha registreerimiseks isikukood 2961 EL-i kodanikule, 2023.aastal 2572 EL-i kodanikule ning 2024.aasta esimesel poolaastal 993 EL-i kodanikule.

Kui EL-i kodanik saab isikukoodi juba elukohateate esitamisega ja elukoha registreerimise menetluse käigus, on see vähem bürokraatlik ning EL-i kodaniku jaoks lihtsam ja kiirem ning lihtsam ja kiirem ka ametniku jaoks, kes antud menetlust läbi viib.

Eelnõu § 2 punktidega 11 ja 12 täiendatakse RRS-i § 47 lõiget 1 punktiga 3 ning RRS-i lisatakse § 47¹.

Kehtiva RRS-i § 47 lõike 1 kohaselt on RR-ist lubatud väljastada andmeid, mis ei võimalda isikut otseselt või kaudselt tuvastada, etteantud tunnuste alusel koostatud valimisse kantud isikute elukoha aadresside nimekirjana muid RR-i kantud andmeid väljastamata ning statistiliste koonditena. Eelnõuga täiendatakse seda loetelu ning öeldakse, et RR-ist on lubatud väljastada andmeid, mis ei võimalda isikut otseselt või kaudselt tuvastada, ka avalikult kättesaadavate andmekogumitena ehk andmestikena.

Reeglina on RRS-i kohaselt on andmetele juurdepääsu õigus RRS-i 8. peatükis sätestatud korras. Kuna RRS-i § 47 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud andmetele juurdepääsu tagamisel ei kohaldata RRS-i 8. peatükis sätestatud korda, siis täiendatakse RRS-i §-ga 47¹, mille kohaselt juurdepääs RRS-i § 47 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud andmetele ja surnud isiku isikuandmetele IKS-i § 9 lõike 4 ulatuses tagatakse ilma RRS-i 8. peatükis andmetele juurdepääsu tagamiseks sätestatud korda järgimata. Nimetatud andmetele tagatakse juurdepääs avaliku teabe seaduse § 3¹ sätestatud korras.

IKS-i § 9 lõike 1 kohaselt andmesubjekti nõusolek kehtib andmesubjekti eluajal ja 10 aastat pärast andmesubjekti surma, kui andmesubjekt ei ole otsustanud teisiti. Kui andmesubjekt on surnud alaealisena, siis kehtib tema nõusolek 20 aastat pärast andmesubjekti surma. IKS-i § 9 lõike 4 kohaselt IKS-i § 9 lõikes 1 nimetatud nõusolekut ei ole vaja, kui töödeldavateks

isikuandmeteks on üksnes andmesubjekti nimi, sugu, sünni- ja surmaaeg, surma fakt ning matmise aeg ja koht.

Seega isiku nime, soo, sünni- ja surmaaja, surma fakti ning matmise aja ja koha osas ei ole vaja andmesubjekti ega tema pärija nõusolekut. Muudatuse kohaselt saavad need surnud isiku IKS-i § 9 lõikes 4 nimetatud andmed RR-is masintöödeldavaks avaandmeteks nagu ka RRS-i § 47 lõike 1 punktides 2 ja 3 sätestatud andmed. RR-ist väljastatakse vaid neid IKS-i § 9 lõikes 4 nimetatud andmeid, mis on RR-i andmekoosseisus olemas.

Surnud isiku isikuandmete IKS-i § 9 lõike 4 ulatuses RR-ist avalikult kasutamiseks andmine annab laiemal võimalusel neid andmeid tasuta kasutada, sh erasektorile. Ka teenuste osutamisel on asutustel ja ettevõtetel õigemad andmed, see tähendab, et keegi ei saaks surma andmete mitteteadmist ära kasutada. Asutused ja ettevõtted saavad hoida enda andmestikke aktuaalsena. Lisaks tähendab see seda, et Siseministeerium ei pea läbi viima enam nii palju RR-i andmete juurdepääsude andmise menetlusi. Asutused ja ettevõtted saavad neid surma andmeid tihedalt ja pidevalt uuendada, et nende kasutamise eesmärk oleks täidetud.

Eelnõu § 2 punktiga 13 muudetakse RRS-i § 53 lõiget 1³, et sellest volitusnormist tuleks selgelt välja, et selles sätestatakse RRS-i § 45 lõikes 1 nimetatud RR-i kantud andmete loetelu nendele juurdepääsu tagaja kaupa. Hetkel on volitusnorm vaid korra kehtestamise kohta, kuid tegelikkuses on vajalik kehtestada andmekoosseisud, mida mingi asutuse isikutele väljastab. Volitusnormi uus sõnastus annab rakendusakti sisu täpsemalt edasi.

Eelnõu § 2 punktiga 14 muudetakse RRS-i § 58 lõige 3. Kehtiva RRS-i § 58 lõike 3 kohaselt ei ole RRS-i § 25 punktis 3 sätestatud andmetele ja § 100 lõikes 1 sätestatud kontaktandmetele juurdepääsu õigust õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui:

- 1) kontaktandmed on esitatud kohaliku omavalitsuse üksusele muu menetluse käigus;
- 2) kontaktandmetele juurdepääsu õigustatud huvi aluseks on teenuse osutamine avaliku ülesande täitjale.

Probleem on, et hetkel ei väljastata RRS-i § 100 lõikes 1 nimetatud kontaktandmeid õigustatud huvi alusel, v.a mõned erijuhud. Muudatus võimaldaks RR-ist väljastada ka RRS-i § 100 lõikes 1 nimetatud kontaktandmeid, seega oleks võimalik RR-ist õigustatud huvi alusel saada rohkem kontaktandmeid kui praegu.

Kehtiva õiguse kohaselt ei saa muude asutuste poolt läbiviidavas menetluses (nt tuludeklaratsiooni esitamine Maksu ja Tolliametile) esitatud ja RR-i kantud kontaktandmeid väljastada isegi siis, kui esineb põhjendatud õigustatud huvi nendele juurdepääsu saamiseks, sest RRS-i § 58 lõike 3 kohaselt ei ole see lubatud. Õigustatud huvi alusel tehtud päringud on tasulised. See toob kaasa olukorra, kus on tasutud andmetele juurdepääsu eest ja õigustatud huvi andmetele juurdepääsuks on hinnatud põhjendatuks, kuid juurdepääsupiirangu tõttu ei ole RR-is olevaid kontaktandmeid võimalik väljastada. Sageli on kontaktandmeid vaja lepinguliste kohustuste täitmiseks, näiteks selleks, et teavitada kinnistuomanikke trasside projekteerimisest, kuid seda kohustust ei ole võimalik RR-ist õigustatud huvi alusel saadavate kontaktandmete abil täita. Samas kogutakse just RR-i isikute kontaktandmeid ning lähtuma peaks esiteks RR-i eesmärgist võimaldada füüsilistele ja juriidilistele isikutele õigustatud huvi alusel kontaktandmetele juurdepääsu, et taaskasutada RR-is sisalduvat teavet, ning teiseks andmete ühekordse küsimise põhimõttest. Seega on kohane võimaldada õigustatud huvi alusel juurdepääs kõigile RR-i kantud kontaktandmetele, sh neile, mille on kogunud teine asutus oma menetluses, kuid mis on RRS-i kohaselt õigustatud huvi alusel juurdepääsupiiranguga.

Näidetena võib tuua olukorrad, kus põhjusel, et õigustatud huvi alusel ei väljastata RR-ist kõiki kontaktandmeid, ei ole isik saanud kätte võlanõuet, mis on viinud võlanõude kasvuni, või gaasiettevõtjal ei ole olnud võimalik teavitada kliente gaasikatkestusest.

Igal üksikul juhul, kui andmetele juurdepääsu andmist otsustatakse, hindab otsustaja ühelt poolt andmetele juurdepääsu küsija õigustatud huvi juurdepääsu saamiseks ja teiselt poolt selle isiku õigust eraelu puutumatusele, kelle andmetele juurdepääsu küsitakse. Rohkematele kontaktandmetele juurdepääs ei muuda otsustamise protsessi, vaid annab andmesaajale võimaluse õigustatud huvi korral täita paremini näiteks oma lepingulisi kohustusi. Näiteks saab ettevõtja, kes rajab trassi, teavitada tõhusamalt kinnistuomanikke ja sõlmida servituudi seadmisel maaomanikega kokkuleppeid. Juurdepääsutaotluse läbivaatamisel hinnatakse, kas on põhjendatud anda juurdepääs ainult telefoninumbri või e-posti aadressile või neile mõlemale või on kohane kontaktandmete väljastamisest keelduda. Seega, iga kord hinnatakse andmete saamise vajadust ja põhjendatust ning sellest lähtudes tehakse otsus andmete väljastamise kohta. Andmetele juurdepääsu otsustamisel lähtutakse isikuandmete töötlemise põhimõtetest, sh eesmärgipärasusest ja minimaalsusest.

Õigustatud huvi alusel isikuga kontakti saamiseks on võimalik saata küll ka kiri isiku elukoha aadressil, sest selle väljastamisele ei ole sellist juurdepääsupiirangut nagu kontaktandmete puhul, kuid see pole operatiivne ega mugav viis. Lisaks töötleks kirja saatmisel posti teel isikuandmeid palju rohkemad isikud ning samuti on see kulukam kui e-kirja saatmine või helistamine. Samuti võib öelda, et elukoha aadressi väljastamine on pigem suurem eraelu puutumatuse riive kui telefoninumbri või e-posti aadressi väljastamine.

Muudatus on kooskõlas ka isikuandmete kaitse üldmäärusega, mille artikli 6 lõike 1 punkti f kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik juhul kui isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid, eriti juhul kui andmesubjekt on laps. Kehtiv RRS välistab teatud juhtudel juba ilma kaalumata kontaktandmetele juurdepääsu, kuigi isikuandmete kaitse üldmääruse kohane kaalumine võib viia selleni, et andmetöötlus on põhjendatud. See tähendab, et isegi kui andmetele juurdepääsu taotlejal on õigustatud huvi kontaktandmeid saada, siis RRS-i kohaselt on see teatud ulatuses keelatud. Samas on RRS-i pidamise eesmärk muuhulgas õigustatud huvi korral füüsilistele ja juriidilistele isikutele RR-s sisalduva teabe taaskasutamine (RRS-i § 4 punkt 3).

Kontaktandmed jäävad ka edaspidi kättesaadavaks avaliku ülesande täitjale uuringu eesmärgil. Endiselt jääb aga kehtima piirang kontaktandmete väljastamisele RRS-i § 51 lõike 5 punkti 3 alusel reklaami eesmärgil ja punkti 4 alusel uuringute eesmärgil. Teisisõnu, reklaami eesmärgil ei võimaldata kontaktandmetele RR-ist juurdepääsu ei praegu ega ka RRS-i muudatusega.

Eelnõu § 2 punktiga 15 tunnistatakse kehtetuks RRS-i 70 lõike 2 punkt 6, mille kohaselt isiku RR-i kantud elukoha aadressi muutmise aluseks ei ole isiku asumine või paigutamine kaitseväeteenistusse.

Ettepanek muutmiseks tuli Tallinna linnaosavalitsustelt. Muudatus on vajalik, sest praktikas on tihti olukord, kus kaitseväge teenistujad elavad teenistuse ajal ka kodus ja kui nende perekond nende kaitseväes olemise ajal kolib, toob see kaasa ka tema uue elukoha andmete

registreerimise vajaduse. RRS-i § 70 lõige 2 punkt 6 selle põhimõttega kooskõlas ei ole, seetõttu tunnistatakse see säte kehtetuks.

Eelnõu § 2 punktiga 16 muudetakse RRS-i 71 lõiget 3. Kehtiva RRS-i § 71 lõike 3 kohaselt kui isiku andmed kantakse RR-i esimest korda Eesti kodakondsust tõendava isikut tõendava dokumendi väljaandmisel, kantakse tema elukoha andmetena registrisse välisriigi nimetus, võttes aluseks isikut tõendava dokumendi väljaandmise taotlusel kontaktandmetena esitatud andmed.

Probleem on, et esimest korda Eesti kodakondsust tõendava isikut tõendava dokumendi väljaandmisel kantakse isiku elukoha andmetena RR-i välisriigi nimetus, võttes aluseks isikut tõendava dokumendi väljaandmise taotlusel esitatud andmed. See tähendab, et isiku elukoha andmetena kantakse RR-i vaid välisriigi nimetus, mitte täpne aadress. See omakorda tähendab, et isik peab elukoha andmete RR-i kandmiseks esitama elukohateate. See on isikule lisakohustus. Selleks, et vältida tarbetut koormust, tuleks kanda tema elukoha andmetena RR-i isikut tõendava dokumendi taotlusel esitatud aadress.

Muudatus hõlmab vaid esimest Eesti kodakondsust tõendava isikut tõendava dokumendi väljaandmise taotlust. Järgmistel kordadel, kui isik taotleb isikut tõendavat dokumenti, kohaldub talle välisriigis elava Eesti kodaniku elukoha andmete esitamise tavaregulatsioon. Muudatuse kohaselt kui isiku andmed kantakse RR-i esimest korda Eesti kodakondsust tõendava isikut tõendava dokumendi väljaandmisel, kantakse isikut tõendava dokumendi väljaandmise taotlusel andmetena esitatud andmed registrisse elukoha andmetena. Andmete edastamise vahend või viis ei muutu, muutub vaid see, et edastatakse täpne elukoha aadress, mitte vaid välisriigi nimetus. Muudatusega täpsustatakse ka seda, et aadressi ei võeta mitte isikut tõendava dokumendi väljaandmise taotlusel märgitud kontaktandmetest vaid andmetest üldisemalt. See sõnastuse muudatus lisab selgust, kuna RR-i kantud kontaktandmeteks saavad olla ainult e-post ja telefon ning võib jääda mulje, et need saaks kanda elukohana RR-i.

Eelnõu § 2 punktiga 17 täiendatakse RRS-i § 74 lõigetega 2¹ ja 2².

RRS-i lisatava § 74 lõike 2¹ kohaselt esitatakse RRS-i § 40 lõike 3 punktis 5 nimetatud juhul elukohateade isiklikult kohale ilmudes. See tähendab EL-i kodaniku elukoha RR-i kandmisel, kui EL-i kodanikul puudub isikukood, esitatakse elukohateate isiklikult KOV-i kohale ilmudes.

Kuna EL-i kodanikul moodustatakse eelnõu kohaselt edaspidi isikukood elukoha registreerimise menetluse osana sarnaselt näiteks abielu ja sünni registreerimise menetlusega, siis tuleb neil elukohateade esitada isiklikult KOV-is kohapeal, sest isikukoodi andmiseks taotlus tuleb esitada KOV-is kohapeal. Kuna EL-i kodanik esitab edaspidi vaid ühe taotluse, siis tuleb see esitada KOV-is kohapeal. Vaata ka selgitusi eelnõu § 2 punktide 7, 8 ja 9 selgituste juures.

Probleem on, et sageli ei lõpeta EL-i kodanikud Eestist lahkudes oma elukoha andmete kehtivust RR-is, mistõttu jäävad nad RR-i subjektideks ja nende tähtajaline elamisõigus kehtib edasi, v.a elukoha andmete muutmise korral, kui ruumi omanik seda nõuab. Näiteks võivad EL- i kodanikud olla juba Eestist lahkunud ja neil ei ole võimalik kasutada enam e-teenust ega anda digiallkirja. Seetõttu on vaja võimaldada esitada elukohateade elektrooniliselt ilma EL-i kodaniku digiallkirjata, näiteks kui elukohateade on saadetud EL-i kodaniku omanimeliselt e- posti aadressilt või kui ametnik on muul moel veendunud elukohateate esitaja

isikusamasuses. Praegu on võimalik saata oma välisriigi elukoha andmed vaid posti teel paberil allkirjastatud elukohateatega, mida EL-i kodanikud ei soovi ega pruugi teha.

RRS-i § 80 lõike 1 kohaselt välisriigi elukoha aadressi kandmiseks RR-i esitab RR-i subjekt elukohateate RR-i kantud Eesti elukoha järgsele KOV-ile ja RRS-i §-s 95 nimetatata isik RR- is Eesti elukoha puudumise korral volitatud töötlejale.

RRS-i lisatava § 74 lõike 2² kohaselt RRS-i § 74 lõikes 2 nimetatud elukohateate elektrooniliselt digitaallkirjaga kinnitatud esitamise nõuetest võib teha erandi, kui EL-i kodanik on Eestist lahkunud ja ta esitab oma välisriigi elukoha andmed RRS-i § 80 lõikes 1 nimetatud juhul ja KOV on veendunud tema isikusamasuses.

RRS-i § 74 lõige 2² võimaldab viia menetluse läbi kiiremini ja ökonoomsemalt. Lisaks saavutatakse muudatusega parem andmekvaliteet, mis võimaldab KOV-idel pidada korrektsemat arvestust oma elanike üle. Kuna KOV-i ülesanne on osutada oma elanikele teenuseid ja anda toetusi, on see ebakorrektsete elukoha andmete puhul KOV-idele raskendatud.

Eesmärk on tõsta RR-i andmete kvaliteeti ning tagada EL-i kodanike õiged elukoha andmed RR-is. Elektroonilise elukohateate esitamine on inimesele lihtsam ja kiirem ning tagab suurema võimaluse, et EL-i kodanikud esitavad oma uued elukoha andmed ja nende elukoha andmed on seega RR-is õiged.

See on KOV-i kaalutusõigus, milliste tõendite alusel ta loeb tõendatuks, et tegemist on selle isikuga, kelle elukoha andmeid muuta soovitakse.

Eelnõu § 2 punktiga 18 täiendatakse RRS-i § 75 täiendatakse lõikega 1¹, mille kohaselt RRS- i § 40 lõike 3 punktis 5

sätetatud juhul, märgitakse elukohateates elukohateate esitaja ja isikute kohta, kelle elukoha andmed elukohateates esitatakse:

- 1) RRS § 75 lõike 1 punktides 1 ja 3 kuni 6 nimetatud andmed;
- 2) RRS § 41 lõike 1 punktides 2, 3, 5 ja 10 nimetatud andmed.

Kui EL-i kodaniku elukoha RR-i kandmisel puudub elukohateate esitamisel tal isikukood, peab isikukoodi moodustamiseks märkima elukohateates lisaks RRS- i § 75 lõikes 1 sätestatud andmetele ka RRS-i §-s 41 sätestatud täiendavad andmed kui neid elukohateate andmetega kaetud ei ole, näiteks sugu; sünniandmed, sealhulgas sünniaeg ja -koht; kodakondsuse andmed; isikut ja kodakondsust tõendava dokumendi andmed.

See on oluline, et EL-i kodanik saaks esitada vaid ühe teate, seetõttu peavad elukohateate l olema lisaks märgitud andmed, mida on vaja esitada isikukoodi moodustamiseks.

Eelnõu § 2 punktidega 19 ja 21 tunnistatakse RRS-i § 76 lõige 2 ja § 82 kehtetuks. RRS-i §-s 82 on sätestatud elukohateate esitamine avalikku ülesannet täitvale asutusele ja isikule.

Praktikas on selgunud, et läbi teiste asutuste RR-ile esitatud elukohateadete arv on väga väike või peaaegu olematu. Sellega seoses küsis Siseministerium elukohateateid edastavate l asutustelt, kas praktikas kasutatakse selle sätte alusel elukohateadete esitamist. Selgus, et seda sätet praktikas ei kasutata, inimesed saavad oma elukohateate esitada e-teenuses ning see võimalus elukohateate edastamiseks ei leia kasutust. Seetõttu tunnistatakse RRS § 82 kehtetuks.

Kuna RRS-i § 76 lõikes 2 viidatakse RRS-i §-le 82, siis tunnistatakse ka see säte kehtetuks.

Sellel muudatusel ei ole olulist õiguslikku mõju.

Eelnõu § 2 punktidega 20 ja 22 täiendatakse RRS-i § 79 lõikega 6 ning RRS-i § 87 lõikega 5.

Probleem on, et KOV-i algatusel lapse elukoha registreerimist teise vanema nõusolekuta ei ole RRS-is otseselt sätestatud. Praegu tuginevad KOV-id RRS-i § 79 lõikele 5, mille kohaselt järgitakse alaealise lapse elukoha RR-i kandmisel PKS-i. See aga kitsendab selle vanema õigusi, kes ei anna elukoha registreerimiseks nõusolekut. Seega oleks õigusselgem, kui RRS-is oleks säte, mis lubab elukoha registreerijal KOV-i algatusel registreerida lapse elukoha ilma teise vanema nõusolekuta, kui lastekaitseametnik on veendunud, et laps elab selle vanemaga, kes elukoha registreerimist taotleb.

RRS-i § 79 lõike 5 kohaselt järgitakse alaealise lapse elukoha RR-i kandmisel PKS-i ja lastekaitseametnik. Seega peab ühise hooldusõiguse korral olema elukoha andmete RR-i kandmiseks mõlema vanema nõusolek. RRS-i § 84 lõike 1 punkti 3 alusel keeldub KOV elukoha andmete kandmisest RR-i, kui elukohateates esitatud andmed on puudulikud.

RRS-is ei ole eraldi alust juhuks, kui teine vanem keeldub lapse elukoha kandmisest RR-i. Sellel juhul ei kohalduks ka PKS-i § 120 lõikes 3 sätestatud erisus, vaid RR-i kandmise alus teise vanema nõusolekuta peab olema sätestatud üheselt seaduses. Praegu sellist alust RRS-is ei ole.

Praegu teeb KOV selliseid otsuseid RRS-i § 86 alusel, milles on nähtud ette võimalus teha KOV-i algatusel otsuseid. See pole aga piisav alus. RRS-i §-s 86 on sätestatud, et kui isik viibib püsivalt KOV-i territooriumil ja on RR-i subjekt ning tema elukoha aadress ei ole kantud RR-i või isiku kinnitusel ei kasuta ta enam RR-i kantud aadressijärgset elukohta, peab KOV algatama elukoha aadressi RR-i kandmise või muutmise RRS-i §-s 85 nimetatud asutuse või isiku antud andmete alusel RRS-i 11. peatükis sätestatud korras.

Elukoha andmete RR-i kandmiseks tuleb RRS-i luua alus, et sõnaselgelt võimaldada muuta lapse elukoha andmeid RR-is KOV-i algatusel, kui teine vanem ei anna nõusolekut, aga lastekaitsetöötaja on teinud kindlaks, et laps reaalselt elab selles elukohas.

25. septembril 2023. aastal toimus Siseministeeriumi korraldamisel koosolek teemal: „Lapse elukoha registreerimine teise vanema nõusolekuta“. Sellel koosolekul olid esindatud kõik asutused, kes olid VTK raames selle teema kohta arvamust avaldanud, näiteks Justiitsministeerium, Sotsiaalministeerium, Õiguskantsleri Kantselei, Eesti Linnade ja Valdade Liit, HTM, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium. Selle koosoleku teemaks oli küsimus, kas lapse elukohta tohib registreerida ilma teise vanema nõusolekuta. Sageli tuleb KOV-i ametnikel menetleda elukohateateid, kus soovitakse registreerida alaealise lapse elukohta, kuid teine vanem ei anna selleks nõusolekut – kas ei saada vanemaga ühendust või vanem keeldub nõusolekut andmast (on elukoha andmete muutmisele vastu).

Sellel koosolekul lepidi kokku, et Siseministeerium kaardistab Sotsiaalministeeriumi, Sotsiaalkindlustusameti ja KOV-ide abil:

- mis on olnud põhjuseks, kui lapse elukohta on olnud vaja registreerida teise vanema nõusolekuta,
- millisel moel on tänaseni menetletud selliseid avaldusi, kus sooviti registreerida lapse elukohta ilma teise vanema nõusolekuta,

- kui palju selliseid juhtumeid on olnud,
- mis oleks lastekaitseametnike hinnangul muudatusega kaasnev muutus nende töös,
- kui suur on ametnike vaates RRS-i muutmise vajadus.

Siseministeerium lubas selle info pealt kokku panna hetkeolukorra kirjelduse ehk AS IS-i ja jagada seda koosolekul osalejatega, et saaks selle teemaga edasi minna.

Siseministeerium kogus informatsiooni selle teema kohta ning koostas vastuseid üldistades hetkeolukorra kaardistuse, mille edastas kohtumisel osalejatele 13. märtsil 2024. aastal. Hetkeolukorra kaardistuse näol oli tegemist üldistusega KOV-ide registripidajate, lastekaitseametnike kui ka perelepitajate vastuste pealt.

Selle hetkeolukorra kaardistuse pealt andsid 25. septembril 2023. aasta kohtumisel osalejad teada, et nad toetavad teemaga jätkamist. Seetõttu koostas Siseministeerium antud teema kohta eelnõusse sätteid, mille kohaselt kui lastekaitsetöötaja on esitanud kirjaliku põhjendatud seisukoha, et lapse elukoha RR-i kandmine on lapse huvides, võib KOV kanda alaealise lapse elukoha RR-i ilma teise vanema nõusolekuta, kui:

- 1) KOV ei saa alaealise lapse elukoha RR-i kandmisel lapse teise hooldusõigusliku vanemaga mõistliku aja jooksul kontakti või
- 2) teine hooldusõiguslik vanem ei anna lapse elukoha RR-i kandmiseks nõusolekut ning tal ei ole nõusoleku andmisest keeldumiseks mõistlikku põhjendust, kuid lapse elukoha RR-i kandmine on vastavuses kohtulahendiga või
- 3) KOV on veendunud, et lapse elukoht on peamiselt elukohateates esitatud KOV-is.

On oluline, et igas juhtumi puhul proovitaks igal juhul teist vanemat kätte saada ja temalt nõusolek lapse elukoha registreerimiseks saada ning kui see ei ole võimalik, siis lähtuda RRS-i §-dest 79 lõikes 6 ja 87 lõikest 5.

Jagatud vanemluse juhtumid, kus laps elab 50% ajast emaga ning 50% ajast isaga, siia alla ei kuulu. Nende juhtumite puhul tuleb vanematel pöörduda kohtu poole ja taotleda otsustusõiguse üleandmist ühele vanemale (PKS-i § 119) – see alus on mõeldud olukordadeks, kus mingis olulises asjas vanemad ei saa kokkuleppele ning kohus võib anda otsustusõiguse üle ühele vanemale.

KOV-i ülesanne on tuvastada lapse elukoha aadress, mitte hinnata, kas laps veedab rohkem aega ühe või teise vanema juures või kumma vanema juures oleks parem tal elukohta omada.

Õiguskantsleri Kantselei ettepanekul on sättesse lisatud ka põhimõte, mille kohaselt antakse KOV-ile võimalus lähtuda sellisest kohtulahendist (lisaks kohtulahendile, mis annab ühele vanemale ainuhooldusõiguse või otsustusõiguse selles küsimuses), millest selgub lapse elukoha aadress. Näiteks suhtluskorra määrusest või kohtulikult kinnitatud vanemate vahelisest kompromissist, kust selgelt ilmneb, et laps elab vaid ühel aadressil.

Eelnõu § 2 punktiga 23 muudetakse RRS-i § 91 lõike 1 teine lause. Kehtiva RRS-i § 91 lõike 1 teise lause kohaselt kui isik asub RRS-i § 96 lõikes 1 nimetatud asutuses, on isikul või tema seaduslikul esindajal õigus taotleda isiku elukoha aadressi säilitamist RR-i aktuaalsete andmete hulgas linna ja linnaosa või valla täpsusega.

Kuna inimeselt võib olla keeruline nõusolekut saada näiteks kui ta viibib hooldekodus või vanglas, siis on mõistlik, kui ametnik ei peaks sellistel juhtudel hakkama eraldi nõusolekut

inimeselt küsima, vaid KOV saaks jätta isikule elukohaks KOV-i täpsusega aadressi. Seetõttu muudetakse RRS-i § 91 lõike 1 teise lause sõnastus, mille kohaselt kui isiku viibimiskohana on RR-i kantud RRS-i § 96 lõikes 1 nimetatud viibimiskoha andmed, säilitab kohaliku omavalitsuse üksus elukoha aadressi RR-i aktuaalsete andmete hulgas linna ja linnaosa või valla täpsusega.

Samas, kui isik on vahepeal esitanud juba oma uued elukoha andmed, siis selle sätte alusel isiku elukoha andmeid ei muudeta ehk ei säilitata aadressi RR-i aktuaalsete andmete hulgas linna ja linnaosa või valla täpsusega.

Eelnõu § 2 punktiga 25 muudetakse RRS-i § 94 lõiget 2. Kehtiva RRS-i § 94 lõike 2 kohaselt kui isiku elukoha aadressina on RR-i kantud aadress, kus puudub aadressiobjekt, või kui aadressiandmete süsteemi infosüsteemis toimunud aadressiandmete muudatuste alusel ei ole võimalik tuvastada isiku RR-i kantud elukoha uut aadressi, lõpetab KOV tema elukoha andmete kehtivuse RR-is.

Probleem on, et RR-i ei tohiks lubada kanda elukoha aadressi, mis puudub ADS-i infosüsteemis, sest sel juhul on isiku elukoha aadress RR-is vale. Hetkel on see teatud juhtudel RRS-i § 94 lõike 2 kohaselt võimalik, sest sõna „aadressiobjekt“ hõlmab ka hoonestamata katastriüksust, kus ei ole võimalik püsivalt elada.

Lisaks RRS-i § 94 muutmisele on kaalutud avalikkuse teavitamist, et inimesed ei registreeriks oma elukohti sinna, kus nad tegelikult ei ela ja kus ei ole võimalik elada, näiteks kus ei ole eluruumi. Siseministeeriumi hinnangul ei aita aga see piisavalt kaasa seatud eesmärgi saavutamisele, sest inimesed võivad teadmatusest või pahatahtlikkusest ikka esitada elukohateates aadressi, kus pole näiteks hoonetki, kus saaks elada. Samas ei jää avalikkuse teavitamine kõrvale, vaid seda tehakse edasi paralleelselt regulatiivse lahendusega.

Seetõttu asendatakse RRS-i § 94 lõikes 2 sõnad „kus puudub aadressiobjekt“ sõnadega „mis ei ole ADS-i infosüsteemis“.

Eelnõu § 2 punktides 26, 29 ja 31 olevad muudatused on seotud alla 15-aastaste isikute kontaktandmete (e-post ja telefon) kogumise lõpetamisega RR-i ning samuti ka 15-aastaste haldusteovõime laiendamise teatud menetlustes.

Kuivõrd alaealiste lastega seotud küsimustes võetakse ühendust nende esindajatega ja selleks kasutatakse esindajate kontakte, ei ole vajalik laste kontaktandmete (mis on üldjuhul nende esindajate – vanemate või eestkostjate - omad) kogumine nende andmetena RR-i. Küll hakatakse koguma 15-aastaste kontaktandmeid, mille saab esitada vähemalt 15-aastane isik ise (vt ka selgitusi eelnõu § 2 punkti 3 kohta). Olenevalt sellest, kas ülesande täitmiseks on vaja kontakti võtta vähemalt 15-aastase alaealise endaga või tema esindajaga, on võimalik kasutada RR-ist kas vähemalt 15-aastase isiku enda või tema esindaja kontaktandmeid.

Eelnõu § 2 punktiga 26 muudetakse RRS §-s 98 sätestatud isiku kohustust tagada kontaktandmete õigsus selliselt, et RR-i subjektiks olev isik on kohustatud tagama oma kontaktandmete olemasolu ja õigsuse RR-is RRS-is sätestatu kohaselt, kui ta on vähemalt 15-aastane. Muudatuse kohaselt enam alla 15-aastaste isikute kontaktandmeid muudatuse jõustumisel RR-i ei koguta. Samas sätestatakse kohustus juba 15-aastasele hoolitseda enda kontaktandmete õigsuse eest. Viimane on seotud eelnõu § 2 punktis 3 toodud muudatusega, millega laiendatakse alaealise haldusmenetlusteovõimet.

Eelnõu § 2 punktiga 29 täiendatakse RRS § 100 lõikega 1¹, täpsustades, et avalikku ülesannet täitev asutus või isik kannab muudatuse jõustumisel RR-i vaid vähemalt 15-aastase isiku kontaktandmed, mis on nende läbiviidava menetluse käigus neile esitatud. Nooremate kui 15-aastaste isikute kontaktandmeid muudatuse jõustumisel edaspidi enam RR-i ei kanta.

Kuivõrd edaspidi kantakse RR-i vaid vähemalt 15-aastaste kontaktandmeid, siis lisatakse eelnõu § 2 punktiga 31 RRS-i rakendussäte, mille kohaselt seni RR-i kantud nooremate kui 15-aastaste kontaktandmete kehtivus lõpetatakse selle paragrahvi jõustumisel. Kuivõrd alaealastel on RR-i kantud suhted nende vanemate ja eestkostjatega ning samuti hooldusõiguste kohta, on võimalik RR-ist saada alaealise esindaja kontaktandmed. Juhul kui on vajalik võtta ühendust vähemalt 15-aastase isiku endaga, on RR-ist saadavad tema enda esitatud kontaktandmed.

Eelnõu § 2 punktidega 27 ja 30 muudetakse RRS-i § 99¹ lõiget 2 ja tunnistatakse kehtetuks RRS-i §101. Kehtiva RRS-i § 101 kohaselt isiku kontaktandmete ja lisa-aadressi RR-i kandmisest keeldutakse, kui kontaktandmete või lisa-aadressina esitatud aadress on varem kantud RR-i isiku elukoha või viibimiskoha aadressi, kontaktandmete või lisa-aadressina.

Probleem on, et RRS-i kohaselt keeldutakse kontaktandmete ja lisa-aadressi kandmisest RR-i, kui samad andmed on juba RR-is olemas. Seega ei saa isik kinnitada, et varem esitatud andmed on ka hetkel kehtivad ja ajakohased. RR-i andmesaajad vajavad põhjendatult ajakohaseid ja korrektseid kontaktandmeid. Seega on oluline, et RR-is oleks info ka selle kohta, et andmed on juba varem RR-i kantud, kuid isik on ka hiljem need uuesti esitanud, st kinnitanud nende kehtivust ja õigsust.

Kehtivat õigust muutmata ei ole teada, et inimene esitas uuesti samad kontaktandmed või lisa-aadressi ehk uuendas neid. Kui oleks võimalik näha, et andmeid on uuendatud ehk samu kontaktandmeid või lisa-aadressi oleks võimalik uuesti esitada, oleks RR-i andmesaajatel suurem kindlus, et RR-is olevad kontaktandmed ja lisa-aadress on ajakohased ja korrektsed ning neile saab inimesega kontakti võtmisel tugineda.

Seetõttu tunnistatakse RRS-i § 101 kehtetuks. Kuna RRS-i § 101 tunnistatakse kehtetuks, siis tuleb muuta ka RRS-i 99¹ lõiget 2, sest seal sättes on viide RRS-i §-le 101.

Eelnõu § 2 punktiga 28 muudetakse RRS-i § 100. Kehtiva RRS-i § 100 lõike 1 kohaselt kui RR-i subjektiks olev isik pöördub menetluse käigus avalikku ülesannet täitva asutuse või isiku poole ning esitab lisa-aadressi ja kontaktandmed, mis erinevad RR-i kantud andmetest, kannab avalikku ülesannet täitev asutus või isik need RR-i. Seega praegu tuleb RRS-i § 100 kohaselt kanda lisa-aadress ja kontaktandmed RR-i vaid RR-i subjektile, kuid praktikas edastatakse RR-i ka e-residentide ja lühiajaliste töötajate (edaspidi *LTR*) lisa-aadresse ja kontaktandmeid. Nemad ei ole RR-i subjektid, kuid RR-i andmete kasutajate arvates peaks ka mittesubjektidel kontaktandmed ja lisa-aadresse RR-i kandma, et näiteks riigiasutused ja KOV-d saaks vajadusel nende inimestega kontakti. Näiteks e-residentsuse eesmärk on muuhulgas ka Eestis äri ajamine ja paljud asutused pärivad e-residentide andmeid, sh kontaktandmeid RR-ist. Need andmed võivad olla olulised ka nt ettevõtlustegevuse järelevalve seisukohast. Eesmärk on, et kontaktandmed (sh e-residentide ja *LTR*-ide) oleks ühest kohast kättesaadavad, mitte ei peaks neid otsima erinevatest registritest. Samuti on oluline, et kontaktandmed oleks ajakohased ning kõik avalikku ülesannet täitvad asutused edastaksid neid RR-i.

Samuti täpsustatakse sätet sellega, et lisa-aadress ja kontaktandmed kantakse RR-i ka siis, kui need RR-ist puuduvad. Praegu tuli põhimõtte sättest välja vaid tõlgendamise teel. Seega muudatuse kohaselt kui isik pöördub menetluse käigus avalikku ülesannet täitva asutuse või isiku poole ning esitab lisa-aadressi ja kontaktandmed, mis erinevad RR-i kantud andmetest või mis RR-ist puuduvad, kannab avalikku ülesannet täitev asutus või isik need RR-i.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse eelnõu jõustumine. Eelnõu jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril. Erisus jõustumises on ette nähtud selleks, et muudatustega seoses vajalikud IT arendustööd jõuaks eelnõu jõustumise hetkes valmis teha.

3.3. Eelnõu vastavus ja kooskõla Eesti Vabariigi Põhiseadusega

Eelnõu koostamisel on analüüsitud selle kooskõla Eesti Vabariigi Põhiseadusega (edaspidi *PS*). Sealhulgas on seda tehtud isikuandmete töötlemisega seondult.

Eelnõu muudatused võivad riivata järgmisi PS-i paragrahvides sätestatud põhiõigusi:

- § 12: kõik on seaduse ees võrdsed;
- § 14: õigus korraldusele ja menetlusele;
- § 19: igal inimesel on õigus vabale eneseteostusele;
- § 26: igal inimesel on õigus perekonna- ja eraelu puutumatusel.

PS-i kommenteeritud väljaandes on märgitud: „Informatsiooniline enesemääramine tähendab igal inimesel õigust ise otsustada, kas ja kui palju tema kohta andmeid kogutakse ja salvestatakse, seetõttu on eraelu kaitse üheks oluliseks valdkonnaks isikuandmete kaitse. Riigikohtu halduskollegium on märkinud: „Eraelu puutumatus riivena käsitatakse muu hulgas isikuandmete kogumist, säilitamist, kasutamist ja avalikustamist.“ (RKHKo 12.07.2012, 3-3-1-3-12, p 19)“.

Kuigi PS-is ei ole sätestatud inimväärikust eraldi põhiõigusena, on see sätestatud põhiseadusliku põhimõttena PS-i §-s 10.

Hea halduse põhimõtte kohaselt tuleb tagada inimesele menetluse käigus vajalik teave ja anda talle piisavalt selgitusi, et võimaldada tal teostada oma õigusi ja vabadusi.

Eelnõuga tehtavate muudatuste puhul peab olema tagatud igal muudatusel seaduslik alus, muudatused peavad olema proportsionaalsed ja peavad olema piisavad kaitsemeetmed isikute eespool nimetatud põhiõiguste kaitseks. Eelnõuga nähakse ette selged reeglid andmete töötlemiseks ning kontrollimeetmed, mis võimaldavad tuvastada vigu andmetöötlemises. Eelnõuga tehtavad muudatused on põhiõiguste adressaatide õigusi suurendavad, mitte kitsendavad, näiteks:

- haldusteovõime laiendamine teatud menetlustes ka alaealistele alates 15-elusaastast;
- võimalus samu kontaktandmeid esitada ka siis, kui need on juba RR-i esitatud;
- võimalus registreerida tervishoiuteenuse osutaja juuresolekuta sündinud lapse sünd ka muude dokumentide alusel, kui seda on tervishoiuteenuse osutaja tõend.

Samuti lähtudes riigivõimu seaduslikkuse põhimõttest (PS § 3) ning asjaolust, et osa eelnõuga tehtavatest muudatustest on seotud isikuandmete töötlemisega, on need muudatused sätestatud seaduses.

Seega eelnõuga tehtavad muudatused on PS-iga kooskõlas.

Rahvusvahelisi kohtulahendeid eelnõus käsitletud teemadel Eesti kohta ei ole. Kavandatavad muudatused ei ole vastuolus PS-i ega Eesti kohta kehtiva rahvusvahelise ja EL-i õigusega.

Andmekaitsealane mõjuhinna

Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 35 lõikes 1 on sätestatud kohustus hinnata enne isikuandmete töötlemist selle mõju juhul, kui isikuandmete töötlemise, eelkõige uut tehnoloogiat kasutava töötlemise tulemusena ning isikuandmete töötlemise laadi, ulatust, konteksti ja eesmärke arvesse võttes tekib tõenäoliselt füüsiliste isikute õigustele ja vabadustele suur oht.

Seega tuleb andmekaitsealane mõjuhinna teha kõigil andmetöötajatel, kelle isikuandmete töötlemise laadi, ulatust, konteksti ja eesmärke arvesse võttes tekib tõenäoliselt füüsiliste isikute õigustele ja vabadustele suur oht. Andmekaitse Inspektsiooni hinnangul on oht suur näiteks siis, kui töödeldakse terviseandmeid haiglates või tervisekeskustes või edastatakse isikuandmeid välisriikidesse.

Eelnõuga ei looda uusi viise, kuidas isikuandmeid töödelda. Samuti ei reguleerita eelnõuga isikuandmete edastamist välisriikidesse. Eelnõuga korrastatakse ja tehakse ökonoomsemaks olemasolevaid töötlemisviise. Eelnõuga täpsustatakse PKTS-is ja RRS-is kohti, kus sätetest võib mitmeti aru saada, et tagada üheselt mõistetavus, näiteks kodakondsuse avaldamisel. Samuti muudetakse eelnõuga sätet, mis on isikuandmete kaitse üldmääruse suhtes kitsendav vt ka selgitusi eelnõu § 2 punkti 14 juures. See muudatus on kooskõlas ka isikuandmete kaitse üldmäärusega, mille artikli 6 lõike 1 punkti f kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik juhul kui isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid, eriti juhul kui andmesubjekt on laps.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga võetakse kasutusele uus termin „tervishoiuteenuse osutaja tõend“ meditsiinilise sünnitõendi asemel.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole töötatud välja Euroopa Liidu õiguse rakendamiseks. Eelnõu on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega.

6. Seaduse mõjud

6.1. Võimaldada registreerida lapse elukoht KOV-i algatusel ilma teise vanema nõusolekuta

6.1.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

I

Mõju sihtrühm: KOV-id (79)

Sihtrühm on väike, hõlmates vaid KOV-i ametnikke, kes elukohti registreerivad. Neid on u 300.

Mõju ulatus on väike, sest KOV-id registreerivad ka praegu laste elukohti. Seda ka juhul, kui teise vanema nõusolekut ei ole, kuigi selleks ei ole RRS-is sõnaselget alust. Seega ei too muudatus KOV-idele eeldatavasti kaasa kohanemisraskusi.

Mõju esinemise sagedus on väike. Juhtumeid, kus lapse elukoht tuleb registreerida KOV-i algatusel teise vanema nõusolekuta, tuleb ette, aga mitte regulaarselt igal tööpäeval. Mõju esinemise sagedus võib KOV-iti varieeruda.

Muudatus on KOV-i ametnikele **positiivne**, sest annab kindluse, et KOV-i algatusel on lubatud lapse elukohta registreerida ka ilma teise vanema nõusolekuta. Edaspidi ei pea KOV-i ametnikud olemasolevaid sätteid tõlgendama, vaid saavad hinnata konkreetse juhtumi asjaolusid ja teha RRS-i lisatava sätte alusel kaalutlusotsuse lapse elukoha registreerimise kohta teise vanema nõusolekuta. KOV-i ametnikud ei saa muudatusega õigust määrata lapse elukohta, vaid õiguse kanda RR-i lastekaitseametniku edastatud fakti selle kohta, kus laps tegelikult elab.

II

Mõju sihtrühm: lastekaitseametnikud

Sihtrühm on väike, hõlmates KOV-i lastekaitseametnikke. Neid on Eestis kokku üle 200.

Mõju ulatus on väike. Lastekaitsetöö hõlmab ka praegu näiteks laste õiguste ja huvide esindamist, lastele ja peredele teenuste korraldamist, koostööd ametiasutustega, organisatsioonidega, ennetavate tegevuste korraldamist ja planeerimist. Seega ei too muudatus lastekaitseametnikele eeldatavasti kaasa kohanemisraskusi, sest nad peavad seisma laste õiguste ja huvide eest ka praegu.

Mõju esinemise sagedus on väike. Juhtumeid, kus lastekaitseametnikul tuleb teha kindlaks lapse tegelik elukoht, tuleb ette, aga mitte regulaarselt igal tööpäeval. Mõju esinemise sagedus võib varieeruda.

Muudatus on lastekaitseametnikele **positiivne**, sest annab võimaluse paremini kaitsta laste huve. Kui lastekaitseametnik on veendunud lapse tegelikus elukohas, saab ta anda sellest KOV-ile teada ja lapse elukoht on võimalik vajadusel KOV-i algatusel registreerida ka teise vanema nõusolekuta kohta, kus laps tegelikult elab.

III

Mõju sihtrühm: RR-i andmesaajad

Sihtrühm on suur, hõlmates potentsiaalselt kõiki RR-i andmesaajaid. RR-ist pärib andmeid aastas üle 200 ameti ja asutuse, kes teevad kokku üle 100 miljoni päringu.

Mõju ulatus on keskmine. Kui lapse elukoha andmed on RR-is korrektsed, on RR-i andmesaajal võimalus osutada teenuseid lapse elukohale lähemal.

Mõju avaldumise sagedus on pigem väike või keskmine.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on sihtrühma jaoks **positiivne**, sest sihtrühmal on võimalik saada ajakohasemaid ja korrektsemaid andmeid, millele oma tegevuses tugineda.

6.1.2. Sotsiaalne mõju

I

Mõju sihtrühm: isikud, kelle lapse elukoht registreeritakse KOV-i algatusel ilma nende nõusolekuta

Sihtrühm on väike. Juhtumite arv KOV-ide lõikes on olnud erinev. Mõnes KOV-is paar korda kuus, mõnes paar korda aastas.

Mõju ulatus võib olla suur. Samas aga registreerivad KOV-id ka praegu laste elukohti juhul, kui teise vanema nõusolekut ei ole, kuigi selleks ei ole RRS-is sõnaselget alust.

Mõju esinemise sagedus on väike. Juhtumeid, kus KOV-il tuleb registreerida lapse elukoht KOV-i algatusel ilma teise vanema nõusolekuta, võib tulla inimese elus ette, kuid mitte tihti ja regulaarselt.

Muudatus on sihtrühmale eeldatavasti **negatiivne**, sest nende arvamusega ei ole arvestatud või nendega ei ole olnud võimalik ühendust saada. Seega ei pruugi KOV-i otsus lapse elukoha registreerimise kohta ilma teise vanema nõusolekuta olla kooskõlas nõusolekut mitte andnud vanema tahtega.

II

Mõju sihtrühm: isikud, kelle lapse elukoht registreeritakse nende soovil KOV-i algatusel ilma teise vanema nõusolekuta

Sihtrühm on väike.

Mõju ulatus võib olla suur. Samas aga registreerivad KOV-id ka praegu laste elukohti juhul, kui teise vanema nõusolekut ei ole, kuigi selleks ei ole RRS-is sõnaselget alust.

Mõju esinemise sagedus on väike. Juhtumeid, kus KOV-il tuleb registreerida lapse elukoht omal algatusel teise vanema nõusolekuta, võib tulla inimese elus ette, kuid mitte tihti ja regulaarselt.

Muudatus on sihtrühmale eeldatavasti **positiivne**, sest tegelikku lapse elukohta on RR-is vaja näiteks kooli- ja lasteaiakoha määramisel. Kui lapsel on RR-is korrektsed elukoha andmed, on võimalik määrata lapsele näiteks tema elukoha lähedane kool.

III

Mõju sihtrühm: lapsed, kelle elukoht registreeritakse KOV-i algatusel ilma teise vanema nõusolekuta

Sihtrühm on väike.

Mõju ulatus on keskmine. Kui lastekaitseametnik teeb kindlaks lapse tegeliku elukohta aadressi ja see kantakse RR-i, võib lapsel olla vaja kohaneda, sest ta võib olla saanud teenuseid teisest KOV-ist, kuigi ta seal reaalset ei elanud.

Mõju esinemise sagedus on väike. Juhtumeid, kus KOV-il tuleb registreerida lapse elukoht omal algatusel ilma teise vanema nõusolekuta, võib tulla lapse elus ette, kuid eeldatavasti ei koli lapsed iga päev ega ilma teise vanema nõusolekuta.

Muudatus on sihtrühmale eeldatavasti **positiivne**, sest tegelikku lapse elukohta on RR-is vaja näiteks kooli- ja lasteaiakoha määramisel. Kui lapsel on RR-is korrektsed elukohta andmed, on võimalik määrata talle näiteks tema elukohta lähedane kool. KOV teeb oma kaalutusotsuse lapse huvidest lähtudes. Seega tagab otsus lapse huvide kõige parema kaitse.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.2. Laiendada RRS-is ja PKTS-is sätestatud teatud rahvastiku toimingute menetlustes vähemalt 15-aastase alaealise haldusteovõimet

20.2.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

Mõju sihtrühm: KOV-id, sh MK KOV-id

Sihtrühm on KOV-id, kes peavad tagama alaealistele, kelle haldusteovõimet on laiendatud, juurdepääsu nende RR-i andmetele. Teatud RR-i andmetele tagatakse juurdepääs KOV-is, teatud andmetele MK KOV-is kohapeal. Seega peavad edaspidi KOV-id, sh MK KOV-id, võtma eespool nimetatud andmeid vastu ka alaealistelt ja need RR-i kandma.

Sihtrühm on väike, hõlmates KOV-ide, sh MK KOV-ide ametnikke, kes tagavad andmetele juurdepääsu ja võtavad näiteks kontaktandmeid RR-i kandmiseks vastu.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasned muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemisraskusi. KOV-id, sh MK KOV-id, tagavad ka praegu inimestele juurdepääsu nende andmetele. See ei ole nende jaoks uus ülesanne. Samas peavad KOV-id, sh MK KOV-id, jälgima edaspidi alaealise vanust, et teada, kas nad peavad tagama talle juurdepääsu tema andmetele, ja võtma alaealise iseseisvalt esitatud andmeid vastu.

Mõju esinemise sagedus on pigem väike, sest eeldatavasti ei hakka kõik alaealised näiteks igal tööpäeval KOV-is, sh MK KOV-is, oma andmeid esitama.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on pigem väike. Kui alaealised saavad esitada KOV-idele, sh MK KOV-idele, vaid kontaktandmeid ja ütluspõhiseid andmeid, ei ole ohtu, et kaasneb väga suur negatiivne tagajärg, isegi kui esitatakse valeandmeid. Samas on teada, et on ka teovõime lisi täisealisi, kes võivad esitada valeandmeid, sh oma laste kohta. Valeandmete esitamise risk on ka täisealiste puhul. Seega ei tohiks see olla takistuseks, miks alla 18-aastastel ei tohiks olla oma RR-i andmetele juurdepääsu ja miks nad ei tohiks teatud andmeid RR-i esitada. Positiivne on, et kui alaealistel tekib harjumus oma RR-i andmeid vaadata ja hoida neid korrektsena, võib

arvata, et nad hoiavad ka hiljem täiskasvanutena oma RR-i andmeid korrektsena. See on KOV-i, sh MK KOV-i töös oluline, tagamaks, et inimeste andmed oleksid RR-is õiged ja ajakohased.

6.2.2. Sotsiaalne mõju

I

Mõju sihtrühm: vähemalt 15-aastase alaealise vanemad

Sihtrühm on keskmine või suur.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasnedä muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohänemisraskusi. Vähemalt 15-aastase alaealise vanemad peavad harjuma sellega, et neil ei ole enam ainuõigust pääseda juurde oma alaealise lapse RR-i andmetele.

Mõju esinemise sagedus võib varieeruda, sest võib eeldada, et kõik vähemalt 15-aastased alaealised ei hakka aktiivselt oma andmeid RR-i esitama või RR-i portaalis oma andmeid vaatama. Seega võib vanematele, kelle lapsed on aktiivsemad, avalduda mõju sagedamini, osale vanematest ei pruugi aga mõju üldse avalduda.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on keskmine. On vanemaid, keda häirib näiteks, kui tema lapsele saadetakse kiri, et alaealise vanemad peaksid vaatama kontaktandmed RR-is üle ja vajadusel neid uuendama. Alaealise haldusteovõime laiendamise korral pöörduakse otse alaealise poole vaid siis, kui kõnealune küsimus on seotud otse alaealisega, st kus alaealine saab iseseisvalt tegutseda. Näiteks saadetakse alaealisele KOV-i volikogu valimiste teabeleht ning edastatakse infot isikut tõendava dokumendi taotlemise menetluses ja EL-i kodanikule isikukoodi andmise või tema elukoha registreerimise menetluses, st menetlustes, kus alaealine saab olla ise avaldaja. Muudes menetlustes, kus alaealise haldusteovõimet ei ole laiendatud, tuleb suhelda alaealise vanema kui tema seadusliku esindajaga ja sel juhul kasutatakse suhtlemiseks vanema kontaktandmeid.

Positiivne mõju avaldub selles, et ka laps peab võtma oma teatud andmete esitamise eest vastutuse. Nii ei pea vanemad näiteks lapse telefoninumbri vahetamise korral meeles pidama, et lapse uus telefoninumber tuleb esitada RR-i kandmiseks. Seda saab teha vähemalt 15-aastane alaealine ise ja vähendada sellega oma vanemate halduskoormust.

II

Mõju sihtrühm: vähemalt 15-aastased alaealised

Sihtrühmas on üle 25 000 inimese.

Mõju ulatus on suur. Kehtiva õiguse kohaselt ei ole alaealistel iseseisvalt juurdepääsu oma RR-i andmetele ega õigust esitada andmeid RR-i kandmiseks. Muudatusega antakse vähemalt 15-aastastele alaealistele õigus iseseisvalt oma RR-i andmetega tutvuda, sh RR-i portaalis, samuti õigus ja kohustus esitada RR-i kandmiseks andmeid. See on vähemalt 15-aastastele alaealistele suur muudatus, sest nende vastutus suureneb, kuigi haldusteovõimet plaanitakse laiendada vaid niivõrd, et alaealine saab esitada RR-i teatud andmeid ja tutvuda oma RR-i andmetega.

Mõju esinemise sagedus varieerub, sest see oleneb sellest, kas alaealine soovib tutvuda oma RR-i andmetega ja oma kontaktandmeid või ütluspõhiseid andmeid uuendada.

Kui alaealine näeb oma RR-i andmeid näiteks RR-i portaalis, ei ole sellel otseseid negatiivseid tagajärgi. Alaealine on seetõttu lihtsalt oma andmetest paremini teadlik. Samas andmete esitamise puhul peab arvestama riskiga, et alaealine ei pruugi veel täielikult mõista, et valeandmete esitamisel võivad olla õiguslikud tagajärjed. Samas on ka täiskasvanuid, kes isegi teovõimelisena ei taha esitada õigeid andmeid või ei saa aru, et valeandmete esitamine ei ole õige. Kui anda alaealistele juba varakult väiksema kaaluga kohustusi, võimaldab see neil õppida oma tegude eest vastutama.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.3. Pikendada EL-i kodaniku perekonnaliikme RR-i subjektsuse lõppemise tähtaega

6.3.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

Mõju sihtrühm: RR-i andmesaajad

Sihtrühma suurust võib hinnata keskmiseks. RRS-i § 6 lõike 2 kohaselt lähtutakse avaliku ülesande täitmisel RR-i kantud põhiandmetest. Seega kuuluvad sihtrühma kõik avaliku ülesande täitjad, kes RR-i andmetele tuginevad, samuti eraõiguslikud isikud, kes RR-i andmeid õigustatud huvi alusel kasutavad.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasned muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskursusi. RR-i andmesaajad peavad pidama tulevikus meeles, et EL-i kodaniku perekonnaliikme RR-i subjektsus ei lõpe mitte siis, kui lõpeb elamisõiguse kehtivus, vaid 90 päeva pärast seda. Nende isikute andmed, kes ei ole RR-i subjektid, kantakse RR-i arhiivi. Isikutele, kes ei ole RR-i subjektid, ei ole võimalik osutada elukohajärgseid avalikke teenuseid. Samas viibivad EL-i kodaniku perekonnaliikmed 90 päeva jooksul pärast elamisõiguse kehtivusaja lõppemist Eestis seaduslikul alusel. Seega on RR-i andmesaajate le oluline, et EL-i kodanike perekonnaliikmete puhul valitseks õigusselgus.

Mõju esinemise sagedus on üldjuhul väike, sest eeldatavasti ei pea RR-i andmesaajad puutuma igal tööpäeval kokku EL-i kodanike perekonnaliikmetega, kes viibivad 90 päeva jooksul pärast elamisõiguse kehtivusaja lõppemist Eestis.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on pigem väike, sest muudatus suurendab õigusselgust ja sellel on sihtrühmale positiivne mõju.

6.3.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: EL-i kodaniku perekonnaliikmed

Mõjutatud sihtrühma suurust võib hinnata väikeseks. Aastas antakse Eestis ligikaudu 150-le EL-i kodaniku perekonnaliikmele tähtajaline elamisõigus.

Mõju ulatus on suur. Võivad kaasned muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskursusi. Tänu muudatusele on EL-i kodaniku perekonnaliikmetel

edaspidi RR-i subjektsus ka 90 päeva jooksul pärast elamisõiguse kehtivusaja lõppemisest ning neile on tagatud Eestis avalikud teenused ja toetused.

Mõju esinemise sagedus võib varieeruda. Mõju avaldub sagedamini neile, kes kasutavad aktiivselt avalikke teenuseid ja saavad toetusi, sest neid saavad EL-i kodaniku perekonnaliikmed siis, kui nad on RR-i subjektid.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on sihtrühmale positiivne. EL-i kodaniku perekonnaliikmete RR-i andmed arvatakse edaspidi RR-i arhiivi 90 päeva pärast nende elamisõiguse kehtivusaja lõppemist. Seni on nad RR-i subjektid ja selle KOV-i elanikud, kus nad elavad. Seega on neil ka 90 päeva jooksul pärast elamisõiguse kehtivusaja lõppemist võimalik saada elukohajärgsest KOV-ist avalikke teenuseid ja toetusi. Muudatusega tagatakse, et EL-i kodaniku perekonnaliikmete olukord seaduslikult Eestis viibimise ajal ei halveneks.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.4. Võimaldada lõpetada isiku elukoha andmete kehtivus, kui isiku elukoha aadressina on RR-i kantud aadress, mis puudub ADS-i infosüsteemis

6.4.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

I

Mõju sihtrühm: KOV-id (79)

Sihtrühm on väike, hõlmates vaid neid KOV-ide ametnikke, kes registreerivad elukohti.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasnedä muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemisraskusi. KOV registreerib ka praegu KOV-i algatusel elukohti ja lõpetab elukoha andmete kehtivust, aga muudetakse selgemaks see, et KOV saab lõpetada elukoha andmete kehtivuse, kui isiku elukoha aadress ei ole kantud ADS-i infosüsteemi.

Mõju esinemise sagedus on väike. Juhtumeid, kus KOV-il tuleb lõpetada omal algatusel inimese elukoha andmete kehtivus RR-is seetõttu, et aadress pole kantud ADS-i infosüsteemi, tuleb ette pigem harva-. Mõju esinemise sagedus võib KOV-iti varieeruda.

Muudatus on KOV-idele positiivne, sest annab kindluse, et KOV-i algatusel on lubatud lõpetada isiku elukoha andmete kehtivus RR-is, kui isiku elukoha aadressi ei ole ADS-i infosüsteemis.

II

Mõju sihtrühm: RR-i andmesaajad

Sihtrühm on suur, hõlmates potentsiaalselt kõiki RR-i andmesaajaid.

Mõju ulatus on väike. Kui elukoha andmed on RR-is korrektsed, on RR-i andmesaajatel võimalus osutada teenuseid ja anda toetusi kõnealuse KOV-i tegelikele elanikele. Piiratud ressursside tingimustes on see eriti oluline.

Mõju esinemise sagedus on pigem väike.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on RR-i andmesaajatele positiivne, sest neil on võimalik saada ajakohasemaid ja korrektsemaid elukoha andmeid, millele oma tegevuses tugineda.

6.4.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: isikud, kellel on elukoha aadressina RR-i kantud aadress, mis puudub ADS-i infosüsteemis

Sihtrühm on väike.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasnedä muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskaskusi. Ka praegu on inimene RRS-i § 68 kohaselt kohustatud tagama RR-is enda ja oma alaealiste laste ning eestkostetavate elukoha aadressi olemasolu ja õigsuse RRS-i kohaselt, kuigi seda nõuet vahel teadmatuses või tahtlikult ei järgita.

Mõju esinemise sagedus on väike. Inimene ei puutu eeldatavasti tihti kokku olukorraga, kus KOV lõpetab tema elukoha andmete kehtivuse RR-is seetõttu, et tema elukoha aadressi ei ole ADS-i infosüsteemis. Samas inimene peab ise vastutama, et tal oleks elukoht registreeritud sellisel aadressil, kus ta tegelikult elab, siis on talle tagatud ka KOV-i teenused/toetused.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on keskmine. Kui inimene on esitanud teadmatuses või tahtlikult KOV-ile ebakorrektsed elukoha andmed, on KOV-il õigus tema elukoha andmete kehtivus RR-is lõpetada, kui ta esitatud elukoha aadressil tegelikult ei ela. Muudatus tagab, et elukohajärgseid avalikke teenuseid ja toetusi saavad inimesed, kes tegelikult kõnealusel KOV-is elavad, eriti arvestades KOV-ide ressursside piiratust.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.5. Võimaldada moodustada EL-i kodanikule isikukood elukoha registreerimise menetluses ilma eraldi isikukoodi andmise menetluseta

6.5.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

Mõju sihtrühm: KOV-id (79)

Sihtrühm on väike, hõlmates KOV-i ametnikke, kes registreerivad elukohti.

Muudatus mõjutab KOV-i ametnikke, sest neil ei ole vaja edaspidi anda EL-i kodanikule isikukoodi eraldi menetluses, vaid see antakse elukoha registreerimise menetluse osana.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasnedä muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskaskusi. KOV-i ametnikud saavad vää läbi ühe menetluse, kus annavad EL-i kodanikule nii isikukoodi kui ka registreerivad tema elukoha. Muudatus lihtsustab KOV-i ametnike tööd ja hoiab kokku nende tööaega keerulisemate menetluste jaoks.

Mõju esinemise sagedus on keskmine. KOV-i ametnikud registreerivad EL-i kodanike elukohti regulaarselt tööpäeviti. Mõju sagedus varieerub: osa KOV-i ametnikke puutub sellega kokku rohkem, osa vähem.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on KOV-idele positiivne, sest kahe menetluse asemel saavad KOV-i ametnikud viia läbi ühe. See hoiab kokku nende tööaega keerulisemate menetluste jaoks.

6.5.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: EL-i kodanikud, kellele tuleb anda isikukood.

Sihtrühm on väike. 2022. aastal anti elukoha registreerimiseks EL-i kodanikele isikukoodi taotluse alusel 2961 isikukoodi. 2021. aastal anti samal eesmärgil 3526 isikukoodi.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasneda muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskulusi. EL-i kodanikele antakse edaspidi ühes menetluses nii isikukood kui ka registreeritakse elukoht ja neil on vaja selleks esitada vaid üks taotlus. Praegu on vajalik täita kaks avaldust, mis on inimesele koormav.

Mõju esinemise sagedus on väike. EL-i kodanikud ei pea isikukoodi taotlema regulaarselt ega tihti, vaid üksnes ühel korral Eestisse saabumisel. Järgmistel kordadel, kui neil on isikukood juba olemas, saavad nad esitada vaid oma uue elukoha andmed ja siis on neil võimalik seda teha juba läbi turvalise veebikeskkonna ehk portaali *rahvastikuregister.ee*.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on EL-i kodanikele positiivne, sest kahe menetluse asemel viiakse läbi üks. Seega peab EL-i kodanik esitama vaid ühe taotluse, mille alusel antakse talle isikukood ja registreeritakse elukoht. See vähendab EL-i kodaniku halduskoormust ja hoiab kokku tema aega.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.6. Lihtsustada EL-i kodaniku elukoha registreerimise menetlust juhul, kui EL-i kodanik registreerib oma elukoha Eestist välisriiki

6.6.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

I

Mõju sihtrühm: KOV-id (79)

Muudatus mõjutab KOV-e, kelle territooriumile on EL-i kodanike elukohad registreeritud.

Sihtrühm on väike, hõlmates KOV-i ametnikke, kes registreerivad elukohti.

Mõju ulatus on keskmine.

Mõju esinemise sagedus on keskmine. KOV-i ametnikud registreerivad EL-i kodanike elukohti regulaarselt tööpäeviti. Mõju esinemise sagedus varieerub: osa KOV-i ametnikke puutub sellega kokku rohkem, osa vähem.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on KOV-idele positiivne, sest tagab lihtsamal viisil korrektse arvestuse KOV-i elanike üle. Samuti on välisriigi elukoha registreerimise menetlus ametnikule vähem koormav kui Eesti elukoha puhul, kuna menetlus on lihtsustatud. Kuna KOV-ide ülesanne on osutada oma elanikele avalikke teenuseid ja anda toetusi, on valede elukoha andmete korral arvestus keeruline ning teenuseid ja toetusi võidakse pakkuda ka inimestele, kes ei ole õigustatud neid saama.

II

Mõju sihtrühm: RR-i andmesaajad

Sihtrühm on suur, hõlmates potentsiaalselt kõiki RR-i andmesaajaid.

Mõju ulatus on keskmine. Kui isiku elukoha andmed on RR-is korrektsed, on RR-i andmesaajal võimalik osutada teenuseid ja anda toetusi vaid neid saama õigustatud inimestele.

Mõju esinemise sagedus on pigem väike või keskmine.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on RR-i andmesaajatele positiivne, sest neil on võimalik saada ajakohasemaid ja korrektsemaid elukoha andmeid, millele oma tegevuses tugineda.

6.6.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: EL-i kodanikud, kes soovivad oma elukohta registreerida

Sihtrühm on väike.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasneda muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskulusi.

Mõju esinemise sagedus on väike. EL-i kodanikud ei pea elukohateadet esitama regulaarselt ega tihti, vaid siis, kui nad vahetavad elukohta.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on EL-i kodanikele positiivne, sest neil on edaspidi võimalik esitada elukohateade lihtsustatud viisil.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.7. Võimaldada RRS-i § 100 lõikes 1 sätestatud kontaktandmetele juurdepääs õigustatud huvi korral

6.7.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

I

Mõju sihtrühm: MK KOV-id (16)

Sihtrühm on väike. Muudatus mõjutab MK KOV-i registripidajaid, kes väljastavad õigustatud huvi alusel andmeid, sest nad peavad edaspidi väljastama ka RRS-i § 100 lõikes 1 nimetatud kontaktandmeid, mida kehtiva RRS-i kohaselt ei väljastata.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasnedä muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskaskusi. MK KOV-i registripidajatel tuleb õppida üks kord uued reeglid selgeks ja neist edaspidi lähtuda.

Mõju esinemise sagedus on keskmine. Mõju avaldub regulaarselt tööpäeviti. Mõju esinemise sagedus varieerub: osa MK KOV-i ametnikke puutub sellega kokku rohkem, osa vähem.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Pigem on muudatus MK KOV-i registripidajate le positiivne, sest neil on võimalik väljastada rohkem kontaktandmeid. Nad saavad teha kaalutusotsuse ja hinnata, kas konkreetsel juhul on õigustatud huvi olemas ja kas andmed peaks väljastama.

II

Mõju sihtrühm: SMIT

Sihtrühm on väike, hõlmates SMIT-i RR-i kasutajate töötajaid, kes väljastavad õigustatud huvi korral ühekordse päringu alusel andmeid.

Muudatus mõjutab SMIT-i, kes väljastab edaspidi ühekordse päringu alusel ka muudest asutustest saadud kontaktandmeid. X-tee teenuseid tuleb andmete väljastamiseks muuta, et need vastaksid RRS-ile.

RR-i X-tee teenuseid muudetakse ühe korra ja sellel on SMIT-ile ühekordne mõju. On vaja selgitada välja, milliseid X-tee teenuseid on vaja muuta, ja seejärel seda teha. Mõne X-tee teenuse puhul võib olla vaja nõustada kasutajaid.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on SMIT-ile positiivne, sest SMIT ei pea enam andmete väljastamisel jälgima kontaktandmete RR-i kandmise alust.

III

Mõju sihtrühm: Siseministeerium

Sihtrühm on väike. Muudatus mõjutab Siseministeeriumi ametnikke, kes väljastavad õigustatud huvi alusel andmeid, sest nad peavad edaspidi väljastama ka RRS-i § 100 lõikes 1 nimetatud kontaktandmeid, mida kehtiva RRS-i kohaselt ei väljastata.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasnedä muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskaskusi.

Mõju esinemise sagedus on pigem keskmine. Mõju võib avalduda igal tööpäeval.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on Siseministeriumile positiivne. Muudatus lihtsustab Siseministeriumi ametnike tööd, sest nad ei pea enam andmete väljastamisel eristama nende RR-i kandmise alust ega selgitama taotlejatele erisusi RR-is olevate kontaktandmete juurdepääsuõigustes (välja arvatud kehtima jääv piirang reklaami ja uuringute eesmärgil kontaktandmete väljastamisele).

6.7.2. Sotsiaalne mõju

I

Mõju sihtrühm: isikud ja asutused, kes soovivad RRS-i § 100 lõikes 1 nimetatud kontaktandmete väljastamist õigustatud huvi alusel

Sihtrühm võib olla potentsiaalselt suur, hõlmates kõiki inimesi ja asutusi, kes võiksid soovida saada õigustatud huvi alusel kontaktandmeid.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasneda muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskulusi. Praegu RRS-i § 100 lõikes 1 nimetatud kontaktandmeid õigustatud huvi alusel ei väljastata, välja arvatud RRS-i § 58 lõikes 3 nimetatud erijuhud. Muudatus võimaldab saada RR-ist õigustatud huvi alusel rohkem kontaktandmeid.

Mõju esinemise sagedus on pigem väike, sest üldjuhul ei küsita õigustatud huvi alusel kontaktandmeid regulaarselt ega tihti.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Pigem on muudatus sihtrühmale positiivne, sest õigustatud huvi alusel on võimalik väljastada rohkem kontaktandmeid, mida isikul või asutusel võib vaja olla.

X-tee teenuste puhul, millega antakse juurdepääs andmeväljadele, lähtudes sellest, kas juurdepääsu alus on õigustatud huvi või avaliku ülesande täitmine, võib muudatus mõjutada ettevõtjaid, kellel on õigustatud huvi alusel püsijuurdepääs ja kellel võib olla vaja oma juurdepääsu tehniliselt seadistada. Samas on lõpptulemusena mõju neile positiivne, sest rohkematele kontaktandmete juurdepääs aitab neil paremini saavutada eesmärke, milleks nad andmeid vajavad.

II

Mõju sihtrühm: isikud, kelle RRS-i § 100 lõikes 1 nimetatud kontaktandmeid õigustatud huvi alusel väljastatakse

Sihtrühm võib olla potentsiaalselt suur.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasneda muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskulusi.

Mõju esinemise sagedus on pigem väike, sest üldjuhul ei väljastata isiku kontaktandmeid õigustatud huvi alusel regulaarselt ega tihti.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on keskmine. Pigem on muudatus sihtrühmale positiivne, sest saab olla kindel, et vajadusel saab võtta inimesega kiiresti kontakti. Negatiivne mõju võib avalduda neile, kes ei soovi, et nende kontaktandmed väljastatakse, näiteks enda varjamiseks.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.8. Võimaldada kontaktandmete ja lisa-aadressi RR-i kandmist, kui samad andmed on juba RR-is olemas

6.8.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

Mõju sihtrühm: RR-i andmesaajad

Sihtrühm on potentsiaalselt kõik RR-i andmesaajad, kes soovivad pääseda juurde isikute kontaktandmetele ja lisa-aadressile.

Mõju ulatus on keskmine või suur. Muudatuse järel on võimalik kanda kontaktandmed ja lisa-aadress RR-i ka siis, kui samad andmed on juba varem RR-i kantud. Kui seda keelata, ei ole teada, kas inimene esitas uuesti samad kontaktandmed või lisa-aadressi ehk uuendas neid. Kui on võimalik näha, et andmeid on uuendatud ehk samasid andmeid oleks võimalik uuesti RR-i kanda, oleks RR-i andmesaajatel suurem kindlus, et kontaktandmed ja lisa-aadress on RR-is ajakohased ja korrektsed ning neile saab inimesega kontakti võtmisel tugineda.

Mõju esinemise sagedus on pigem väike.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on sihtrühma jaoks positiivne, sest RR-i andmesaajatel on võimalik saada ajakohasemaid ja korrektsemaid kontaktandmeid ja lisa-aadresse, millele oma tegevuses tugineda.

6.8.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: isikud, kes soovivad kanda RR-i kontaktandmed või lisa-aadressi, mis on juba varem RR-i kantud

Sihtrühm on suur, hõlmates potentsiaalselt kõiki inimesi, kelle kontaktandmed või lisa-aadress on kantud RR-i.

Mõju ulatus on keskmine. Muudatus võimaldab saada isikuga paremini kontakti. Seega saab isik olla kindel, et kui on midagi olulist ja kiiret, saab ta kiiresti vajaliku info.

Mõju esinemise sagedus on pigem väike.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on suuremale osale sihtrühmast väike, sest isikutele on üldjuhul oluline, et vajadusel saaks nendega ühendust võtta. Isikutele, kes ei soovi, et nendega oleks võimalik saada kiiresti kontakti, võib muudatusel olla negatiivne mõju, sest selle kohaselt väljastatakse õigustatud huvi alusel rohkem kontaktandmeid ja lisa-aadresse ning isik ei saa oma kontaktandmeid ja lisa-aadressi varjata.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.9. Võimaldada RR-is määrata 0–12-aastase lapse haridustasemeks automaatselt „hariduseta/alusharidus“

6.9.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

I

Mõju sihtrühm: perekonnaseisuaametnikud ja teised KOV-i ametnikud, kes puutuvad haridusandmetega muudes menetlustes kokku

Sihtrühm on väike, hõlmates KOV-i ametnikke, kellelt võivad lapsevanemad haridustaseme määramise kohta küsida.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasneda muutused sihtrühma käitumises, aga need ei too eeldatavasti kaasa kohanemiskulusi. Praegu peavad KOV-i ametnikud lapsevanemaid tihti nõustama, milline haridustase tuleb 0–12-aastasele lapsele määrata. Muudatus aitab vähendada selgitustööd, sest vanemad ei saa edaspidi 0–12-aastase lapse haridustaset valida.

Mõju esinemise sagedus on keskmine.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on KOV-i ametnikele positiivne. Eeldatavasti peaks KOV-i ametnike selgitustöö tänu muudatusele vähenema, sest see välistab olukorrad, kus nad peavad vanemaid haridustaseme määramises nõustama ja nendega eksliku haridustaseme parandamiseks suhtlema.

II

Mõju sihtrühm: SMIT

Sihtrühm on väike.

Mõju ulatus on väike või keskmine. RR-i volitatud töötajat SMIT-i mõjutab muudatus seetõttu, et ta peab parandama RR-is ebakorrektsed andmeid. Kui haridustaseme määramisel on tekkinud viga, parandab selle SMIT.

Mõju esinemise sagedus on väike või keskmine. Mõju võib avalduda igal tööpäeval.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on sihtrühma jaoks positiivne, sest väheneb nende andmete, RR-i klientide pöördumiste hulk, mida peab RR-is parandama.

6.9.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: lapsevanemad, kes peavad määrama oma 0–12-aastase lapse haridustaseme

Sihtrühma suurus on keskmine. 18. juuli 2024. aasta seisuga oli RR-is 0–12-aastaste seas 12 450 last, kelle haridustase ei olnud „hariduseta/alusharidus“, ja kõikide laste seas 37 908 last, kellel haridustase puudus.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasneda muutused sihtrühma käitumises, aga need ei too eeldatavasti kaasa kohanemiskulusi. Muudatus muudab lapse haridustaseme määramise

lihtsamaks ja selgemaks. Vanemad ei pea enam nuputama, milline haridustase 0–12-aastasele lapsele määrata.

Mõju esinemise sagedus on väike. See tuleb inimese elus üldjuhul ette mõne korra.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on lapsevanematele positiivne, sest 0–12-aastase lapse haridustase määratakse automaatselt. Negatiivset mõju võib muudatus avaldada neile, kes soovivad mingil põhjusel määrata oma 0–12-aastasele lapsele pahatahtlikult vale haridustaseme, sest nad ei saa seda enam teha.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.10. Muuta välisriigi aadressi RR-i kandmise reegleid

6.10.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

I

Mõju sihtrühm: ametnikud, kes registreerivad elukohti

Sihtrühm on väike: 279 ametnikku.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasnedä muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskaskusi. Ametnikud peavad muudatusega tutvuma ja sellest edaspidi oma töös lähtuma.

Mõju esinemise sagedus on väike. Ametnikud võivad puutuda sellega kokku, kuid mitte regulaarselt igal tööpäeval.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on sihtrühmale positiivne, sest esimest korda Eesti kodakondsust tõendava isikut tõendava dokumendi väljaandmisel kantakse isiku elukoha andmetena RR-i isikut tõendava dokumendi väljaandmise taotlusel esitatud kontaktaadress. Seega ei pea ametnikud kandma hiljem sellise isiku elukohateate alusel RR-i eraldi tema täpset aadressi. See hoiab kokku ametnike tööaega, et nad saaksid lahendada keerulisemaid juhtumeid.

II

Mõju sihtrühm: RR-i andmesaajad

Sihtrühm on suur, hõlmates potentsiaalselt kõiki RR-i andmesaajaid.

Mõju ulatus on keskmine. Kui elukoha andmed on RR-is korrektsed ja täpsed, on RR-i andmesaajal võimalik osutada teenuseid ja anda toetusi vaid neile, kes on õigustatud neid saada.

Mõju esinemise sagedus on pigem väike või keskmine.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on RR-i andmesaajatele positiivne, sest neil on võimalik saada ajakohasemaid ja korrektsemaid elukoha andmeid, millele oma tegevuses tugineda.

6.10.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: isikud, kelle andmed kantakse RR-i Eesti kodakondsust tõendava isikut tõendava dokumendi esmakordsel väljaandmisel

Sihtrühm on väike.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasned muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskursusi.

Mõju esinemise sagedus on väike. Muudatus avaldab mõju vaid üks kord. Muudatus hõlmab vaid esimest korda Eesti kodakondsust tõendava isikut tõendava dokumendi väljaandmisel välisriigi elukoha andmete RR-i kandmist. Järgmistel kordadel, kui isik taotleb isikut tõendavat dokumenti, kohalduv talle välisriigis elava Eesti kodaniku elukoha andmete esitamise tavaregulatsioon.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on sihtrühmale positiivne, sest nende halduskoormus väheneb.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.11. Võimaldada kolmanda riigi kodanikul oma lapse sünni registreerimisel avaldada lapse kodakondsus

6.11.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

Mõju sihtrühm: perekonnaseisametnikud, kes registreerivad sündi, ja PPA ametnikud, kes väljastavad elamislubasid

Sihtrühm on väike, kuna suur osa sünni registreerimise avaldusi esitatakse e-teenuses ning omakorda suure osa e-teenuses esitatud avalduste puhul tehakse automaatne kanne RR-i ametniku vahetu sekkumiseta. Seega ei pruugi ametnikud selle küsimusega üldse kokku puutuda.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasned muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskursusi. Ametnikud peavad muudatusega tutvuma ja sellest edaspidi oma töös lähtuma. Ka EL-i kodanikud saavad oma lapse sünni registreerimisel avaldada lapse kodakondsuse. Seega on sarnane regulatsioon ametnikele juba tuttav. PPA ametnikele on mõju positiivne, kuna PPA menetleb laste elamislubasid 0-ressursiga ning nende töökoormus elamislubade väljastamisel kahaneb, kuna paljudel juhtudel ei ole neil vaja enam lapse kodakondsust välja selgitada. Teisalt võib olla vajadus PPA ametnike juhendamiseks seoses sellega, et nad vajadusel täiendavalt kontrolliksid lapsele sünni registreerimisel valitud kodakondsuse õigsust ning küsiksid vanematelt selle kohta tõendeid.

Mõju esinemise sagedus on keskmine. Ametnikud võivad puutuda sellega kokku tööpäeviti, kuid mitte regulaarselt.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on keskmine. Võib juhtuda, et kodakondsus, mille on kolmanda riigi kodanik oma lapse kohta avaldanud, ei ole õige ja PPA peab hiljem lapse õige kodakondsuse välja selgitama. Positiivne mõju avaldub selles, et PPA saab enamikul juhtudest elamisloa automaatse väljastamise korral väljastada kolmanda riigi kodaniku lapsele kohe õige kodakondsusega elamisloakaardi ning seega väheneb riigi kulul uute elamisloakaartide trükkimise vajadus ja ametnike halduskoormus.

6.11.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: kolmandate riikide kodanikud, kes soovivad registreerida Eestis oma lapse sündi

Sihtrühm on väike.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasnedä muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskaskusi. Muudatus lihtsustab kolmandate riikide kodanike elu, sest edaspidi saavad nad oma lapse kodakondsuse avaldada sünni registreerimisel.

Mõju esinemise sagedus on väike.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on sihtrühma jaoks positiivne, sest lihtsustab ja kiirendab kolmandate riikide kodanike laste kodakondsuse avaldamist ja õige kodakondsusega elamisloakaardi väljastamist. Kolmandate riikide kodanike halduskoormus väheneb, sest neid ei jooksutata enam mitme asutuse vahel.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.12. Tunnistada kehtetuks PKTS-i § 38 lõike 1 punkt 3, sest kehtiva õiguse kohaselt ei saa kohtumääruse alusel alaealise abielluja teovõimet laiendada

Otsus, et alaealise abielluja teovõimet ei saa kohtumääruse alusel laiendada, tehti 1. novembril 2022. aastal jõustunud karistusseadustiku, perekonnaseaduse ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmise seadusega (seksuaalse enesemääramise ja abiellumise eapiiri muutmine). Muudatuse mõju on täpsemalt hinnatud selle seaduse eelnõu seletuskirjas¹⁰.

6.13. Tunnistada kehtetuks RRS-i § 82, mille kohaselt esitatakse elukohateade avalikku ülesannet täitvale asutusele ja isikule

I

Mõju sihtrühm: ametnikud, kes registreerivad KOV-ides elukohti

Sihtrühm on väike: 279 ametnikku.

---

¹⁰ [Eelnõu 478 SE seletuskiri](#). Pärast esimest lugemist ühendatisee [eelnõuks 601 SE](#).

Mõju ulatus on väike. Ei kaasne muutusi sihtrühma käitumises, sest avalikku ülesannet täitvad asutused ja isikud ei edasta RRS § 82 alusel praktikas elukohateateid KOV-idele, välja arvatud mõned üksikud juhud. Ametnikud peavad muudatusega tutvuma ja sellest edaspidi oma töös lähtuma.

Mõju esinemise sagedus on väike. Ametnikud võivad puutuda sellega kokku, kuid väga harva.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on sihtrühmale positiivne, sest see loob suuremat selgust, sest õigusest eemaldatakse norm, mida praktikas ei kasutata.

II

Mõju sihtrühm: Avalikku ülesannet täitvad asutused ja isikud, kes elukohateateid KOV-idele edastavad

Sihtrühm on väike, hõlmates Transpordiametit, Maksu- ja Tolliametit, Notarite Koda, PPA-d ning Sotsiaalkindlustusametit.

Mõju ulatus on väike. Sihtrühm ei kasuta praktikas võimalust KOV-idele elukohateateid edastada. Seega sätte RRS-ist välja jätmine ei ole nende jaoks oluline muudatus.

Mõju esinemise sagedus on väike.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on sihtrühmale positiivne, sest muudatus aitab õiguse viia praktikaga kooskõlla. Sihtrühm toetab selle muudatuse tegemist.

6.13.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: isikud, kelle elukohateadet avaliku ülesannet täitev asutus või isik KOV-ile edastab

Sihtrühm on pigem väike.

Mõju ulatus on väike. Võivad kaasneda muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskursi. Inimesed on harjunud elukohateadet esitama KOV-is kohapeal või turvalises veebikeskkonnas.

Mõju esinemise sagedus on väike. Inimesed ei esita elukohateateid üldjuhul iga päev ja regulaarselt, sest inimesed vahetavad elukohta üldjuhul harva.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Eeldatavasti ei ole muudatusel olulist negatiivset mõju, sest inimesel on võimalus kasutada teisi võimalusi elukohateate esitamiseks.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.14. RRS-i § 100 muutmine seoses sellega, kas saab esitada kontaktandmeid ja lisa-aadressi avalikku ülesannet täitvale asutusele või isikule

Mõju sihtrühm: Kaitseressursside Amet, KOV-id, Transpordiamet, Maksu- ja Tolliamet, PPA-d, Riigi Infosüsteemi Amet, Sotsiaalkindlustusamet, Välisministeerium, notarid, kohus, Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus

Sihtrühm on potentsiaalselt suur, kuid vaid vähesed isikud ja ametite ametnikud kannavad RR- i lisa-aadresse ja kontaktandmeid.

Mõju ulatus on väike. Ei kaasne muutusi sihtrühma käitumises, sest sihtrühm kannab juba praegu RR-i lisa-aadresse ja kontaktandmeid. Muudatusega laieneb isikute ring, kellele sihtrühm lisa-aadressi ja kontaktandmeid RR-i kannab. Edaspidi saab lisa-aadressi ja kontaktandmeid kanda ka RR-i subjekti staatusega isikule. Ametnikud peavad muudatusega tutvuma ja sellest edaspidi oma töös lähtuma.

Mõju esinemise sagedus on väike. Ametnikud võivad puutuda sellega kokku, kuid eeldatavasti harva.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on sihtrühmale positiivne, sest see loob suuremat selgust, kelle lisa-aadressi ja kontaktandmeid sihtrühm RR-i kannab. Praegune praktika on ebahühtlane ja teatud asutused kannavad juba praegu RR-i subjekti staatusega isikutele lisa-aadressi ja kontaktandmeid.

6.14.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: RR-i subjekti staatusega isikud, kelle lisa-aadressi ja kontaktandmeid Kaitseressursside Amet, KOV-id, Transpordiamet, Maksu- ja Tolliamet, PPA-d, Riigi Infosüsteemi Amet, Sotsiaalkindlustusamet, Välisministeerium, notarid, kohus, Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus RR-i edastab

Sihtrühm on väike.

Mõju ulatus on väike. Võivad kaasneda muutused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavasti ei too need kaasa kohanemiskulusi. Tulevikus võib olla rohkem RR-i subjekti staatusega isikuid, kelle lisa-aadress ja kontaktandmed RR-i kantakse, sest see võimalus lisatakse sõnaselgelt RR- i.

Mõju esinemise sagedus on väike. Inimesed ei esita lisa-aadressi ja kontaktandmeid üldjuhul iga päev ja regulaarselt, sest need andmeid ei muutu tihti.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatusel on sihtrühmale positiivne mõju, sest see võimaldab inimese lisa-aadressi ka kontaktandmete lisamist RR-i, et nendega oleks võimalik vajadusel kontakti võtta.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.15. Viia sünni registreerimise menetlus 79-st KOV-ist 16 MK KOV-i

6.15.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

I

Mõju sihtrühm: MK KOV-id (16)

Sihtrühm on väike võrreldes kogu Eesti elanikkonnaga. Muudatus mõjutab MK KOV-ides sündide registreerivaid perekonnaseisuametnikke.

Mõju ulatus on keskmine, võivad kaasneda muudatused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavalt ei kaasne nendega kohanemiskulusi, sest ka praegu registreeritakse sündide MK KOV-ides. Seega ei ole see nende perekonnaseisuametnike jaoks uus ülesanne. Muudatusena võib välja tuua selle, et MK KOV-ides võib suurendada selliste sünni registreerimise avalduste arvu, mida ei ole võimalik e-teenuses esitada ning tuleb minna kohapeale avaldust esitada. Kui avaldus esitatakse e-teenuses ja tegemist on lihtsama menetlusega, mille osas on võimalik teha automaatselt ametniku vahetu sekkumiseta, siis selliste sünni registreerimiste osas MK KOV-ide töökoormus pigem langeb.

Mõju esinemise sagedus on keskmine. MK KOV-is töötavad perekonnaseisuametnikud on seni puutunud muudatuste tagajärgedega kokku regulaarselt ehk igal tööpäeval. Suur osa MK KOV-i perekonnaseisuametnikest on seni viinud sünni registreerimise menetlusi üldjuhul läbi igal tööpäeval, näiteks Tartu Linnavalitsus registreeris 2023. aastal 826 sündi, Tallinna Perekonnaseisumet 3609 ja Pärnu Linnavalitsus 373 sündi. 5. aprillist 2024. a hakati RR-is tegema sünni registreerimise automaatselt, mis vähendab ametniku vahendusel registreeritud sündide arvu suures matus (vt aprillikuu andmed allpool). Seega, kuigi varem on osades KOV-ides olnud sünni registreerimiste arv suur, siis automaatskannete tõttu on sünni registreerimiste arv KOV-ides praeguseks palju langenud.

Tabel 1. Sündide arv KOV-ide ja MK KOV-ide seas kokku.

Teenus ja teenuseosutaja	Sündide arv 2021. aastal	Sündide arv 2022. aastal	Sündide arv 2023. aastal
MK KOV (16)	8034	6944	6489
KOV (63)	5104	4644	4232
Sündide arv kokku	13138	11588	10721

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. MK KOV-ide töökoormus võib suurendada, kuid mitte oluliselt, sest suurem osa sünni registreerimise avaldusi esitatakse juba praegu e-teenuse kaudu. Kui arvestada juba lisanduvate automaatselt sünni registreerimistega, siis menetluste arv MK KOV-ides ei ole väga suur. Samas annab sündide registreerimise automatiseerimine MK KOV-idele võimaluse pühendada rohkem aega keerulisematele juhtumitele ning neisse rohkem süüvida, et need oleks võimalik inimese jaoks kiiresti ja mugavalt ära lahendada.

Muudatusel on ka positiivne pool, sest MK KOV-ides on ka seni olnud rohkem menetlusi võrreldes ülejäänud KOV-idega ning need perekonnaseisuametnikud on ka siiani kokku puutunud keerulisemate juhtumitega. Seega neil on suurem kogemus erinevate juhtumite lahendamisel. Seetõttu ei vaja nad keerulisemate juhtumite lahendamiseks nii palju juhendamist Siseministeriumilt ning saavad iseseisvalt menetlused kiirelt ja korrektselt teatud.

Muudatusel võib olla ka kaudne positiivne mõju. Väikestes KOV-ides elavad inimesed ei pruugi soovida läbida pikka vahemaad ja sõita MK KOV-i sünni registreerimiseks, seetõttu

võivad nad kasutada sünni registreerimiseks hoopis e-teenust. Umbes 15%-l juhtudest ei peaks sünni registreerima kohapeal, kuid inimesed teevad seda mingil põhjusel praegu siiski kohapeal. Nende juhtumite puhul võivad inimesed tulevikus eelistada e-teenust ning neist juhtumitest osa võidakse kanda RR-i automaatselt ilma ametniku sekkumiseta. See omakorda hoiab kokku ametnike tööaega, et ametnikud saaksid tegeleda keerukamate juhtumitega.

II

Mõju sihtrühm: 79 KOV-i

Sihtrühm on võrreldes kogu Eesti elanikkonnaga väike. Muudatus mõjutab KOV-ides sündide registreerivaid perekonnaseisumetnikke.

Mõju ulatus KOV-idele on suur, sest KOV-ides sünni registreerivate perekonnaseisumetnike senine toimimine võib varasemaga võrreldes märkimisväärselt muutuda ning eeldab KOV-idelt sihiteadlikku ümberkohanemist. Kuna sündide registreerimine plaanitakse koondada senise 79 KOV-i asemel 16 MK KOV-i (kohaliku omavalitsuse üksus või tema õigusjärglane, kuhu kuulub loetelus nimetatud haldusüksus: Haapsalu linn; Hiiu vald (Kärdla linn); Jõgeva linn; Jõhvi vald (Jõhvi linn); Kuressaare linn; Narva linn; Paide linn; Põlva vald (Põlva linn); Pärnu linn; Rakvere linn; Rapla vald (Rapla linn); Tallinn; Tartu linn; Valga linn; Viljandi linn; Võru linn), siis kõik ülejäänud KOV-id, kus praegu sündide registreerida saab, ei täida edaspidi enam seda riiklikku ülesannet. Muudatus on läbi räägitud Eesti Linnade ja Valdade Liiduga, kes seda muudatust toetab.

Mõju esinemise sagedus on KOV-ide lõikes erinev, sõltuvalt sellest kui palju sündide nendes KOV-ides registreeriti. Mõnes KOV-is on vähe sündide registreerimisi, samas teises KOV-is registreeritakse sündide praegu igapäevaselt.

Tabel 2. KOV-ide lõikes sündide registreerimiste arv aastatel 2021, 2022 ja 2023

	Perekonnaseisuasutus	Registreeritud sünnid		
		2021	2022	2023
1.	Harku Vallavalitsus	174	168	153
2.	Jõelähtme Vallavalitsus	69	57	52
3.	Kuusalu Vallavalitsus	54	48	51
4.	Raasiku Vallavalitsus	63	74	42
5.	Rae Vallavalitsus	397	334	295
6.	Viimsi Vallavalitsus	242	213	176
7.	Keila Linnavalitsus	94	103	75
8.	Loksa Linnavalitsus	14	9	9
9.	Maardu Linnavalitsus	95	94	75
10.	Tallinna Perekonnaseisuasutus	4472	3876	3609
11.	Kose Vallavalitsus	85	79	79
12.	Anija Vallavalitsus	67	56	47
13.	Lääne-Harju Vallavalitsus	96	109	116
14.	Kiili Vallavalitsus	95	68	75
15.	Saku Vallavalitsus	141	111	126
16.	Saue Vallavalitsus	329	281	231

17.	Hiumaa Vallavalitsus	82	62	62
18.	Toila Vallavalitsus	23	22	22
19.	Narva-Jõesuu Linnavalitsus	18	13	135
20.	Kohtla-Järve Linnavalitsus	114	131	35
21.	Lüganuse Vallavalitsus	34	41	22
22.	Alutaguse Vallavalitsus	30	16	273
23.	Sillamäe Linnavalitsus	50	56	133
24.	Narva Linnavalitsus	343	283	17
25.	Jõhvi Vallavalitsus	179	127	48
26.	Jõgeva Vallavalitsus	150	122	107
27.	Põltsamaa Vallavalitsus	65	63	84
28.	Mustvee Vallavalitsus	28	33	23
29.	Türi Vallavalitsus	112	100	98
30.	Järva Vallavalitsus	98	98	90
31.	Paide Linnavalitsus	84	70	87
32.	Haapsalu Linnavalitsus	108	94	89
33.	Lääne-Nigula Vallavalitsus	60	67	71
34.	Vormsi Vallavalitsus	0	1	1
35.	Tapa Vallavalitsus	85	97	73
36.	Vinni Vallavalitsus	59	56	52
37.	Väike-Maarja Vallavalitsus	65	54	46
38.	Viru-Nigula Vallavalitsus	38	31	33
39.	Rakvere Vallavalitsus	54	27	44
40.	Haljala Vallavalitsus	44	23	23
41.	Rakvere Linnavalitsus	149	153	120
42.	Kadrina Vallavalitsus	55	49	33
43.	Põlva Vallavalitsus	119	100	107
44.	Räpina Vallavalitsus	48	45	34
45.	Kanepi Vallavalitsus	45	55	49
46.	Pärnu Linnavalitsus	475	408	373
47.	Tori Vallavalitsus	124	137	137
48.	Põhja-Pärnumaa Vallavalitsus	74	70	67
49.	Lääneranna Vallavalitsus	35	40	32
50.	Häädemeeste Vallavalitsus	55	38	32
51.	Saarde Vallavalitsus	43	34	21
52.	Kihnu Vallavalitsus	10	7	6
53.	Rapla Vallavalitsus	146	122	91
54.	Kehtna Vallavalitsus	46	47	40
55.	Kohila Vallavalitsus	91	70	63
56.	Märjamaa Vallavalitsus	61	66	54
57.	Muhu Vallavalitsus	21	21	11
58.	Ruhnu Vallavalitsus	3	0	1
59.	Saaremaa Vallavalitsus	286	287	274

60.	Tartu Linnavalitsus	1071	889	826
61.	Elva Vallavalitsus	171	145	118
62.	Tartu Vallavalitsus	198	171	165
63.	Kambja Vallavalitsus	197	166	168
64.	Peipsiääre Vallavalitsus	44	36	42
65.	Kastre Vallavalitsus	89	86	88
66.	Nõo Vallavalitsus	42	49	34
67.	Luunja Vallavalitsus	90	78	76
68.	Valga Vallavalitsus	99	112	95
69.	Otepää Vallavalitsus	71	78	36
70.	Tõrva Vallavalitsus	46	36	45
71.	Viljandi Linnavalitsus	160	139	152
72.	Viljandi Vallavalitsus	131	102	113
73.	Põhja-Sakala Vallavalitsus	69	57	54
74.	Mulgi Vallavalitsus	51	54	46
75.	Võru Vallavalitsus	109	87	90
76.	Rõuge Vallavalitsus	37	36	23
77.	Antsla Vallavalitsus	28	35	21
78.	Setomaa Vallavalitsus	28	16	14
79.	Võru Linnavalitsus	111	100	91
	KOKKU	13138	11588	10721

Alates 5. aprillist 2024. a hakati tegema sünni registreerimise automaatkandeid, mis vähendavad ametnike töökoormust oluliselt. Mais 2024. a registreeriti RR-s 815 sündi. Neist 172 tehti ametnike poolt ning 643 automaatkandega. See tähendab, et 2024.a maikuus registreeriti ligi 79 % sündidest automaatselt. 108 automaatkande läbinud toimikut suunati siiski ametniku töölauale paberil sünnitõendi trükkimiseks. Maikuus esitati 84% kõikidest sünni registreerimise avaldustest e-teenuses. Seega kohapeal esitati avaldus üksnes 16% juhtudest ning sellest tulenevalt on näha, et vajadus minna KOV-i kohapeale sünni registreerimisega seoses on pigem väike.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Kuna ametnike poolt registreeritud sündide arv on oluliselt kahanenud, siis on juba praegu paljudele KOV-idele koormav hoida asutuses tööl kahte perekonnaseisametniku pädevusega ametnikku. Kuigi KOV-ides ei ole sünni registreerimisi nii palju, et selleks oleks vaja kahte ametnikku, siis on vaja hoida pädevat asendajat puhkuste ja haiguste perioodiks.

KOV-id, kes edaspidi enam sündi ei registreeri, peavad leidma selles KOV-is sündi registreerivale perekonnaseisametnikule uued ülesanded. Samas teevad KOV-ides ametnikud perekonnaseisametniku tööd vaid osakoormusega oma tööst ning täidavad juba praegu perekonnaseisametniku töö kõrval ka teisi KOV-i tööülesandeid. Seega ei pruugi KOV-ide jaoks olla probleemiks anda ametnikule muid ülesandeid. Samas ei saa välistada, et osa KOV-ide puhul võib see tähendada ametnike koondamist, sest neile ei ole piisavalt uusi ülesandeid anda.

Samas kui kõik 79 KOV-i ei pea enam sündi registreerima, saavad need KOV-id, kes enam edaspidi sündi ei registreeri, suunata soovi korral sünni registreerimise ülesande täitmise arvelt

vabanevad ametnikud tööle KOV-i teistesse valdkondadesse, kui KOV-il on nende ametnike palgal hoidmiseks raha. Mõne KOV-i jaoks ei pruugigi olla mõistlik hoida tööl ametnikku ja koolitada teda üksikute toimingute jaoks, eriti kui lähedal on mõni MK KOV, kus on üldjuhul palju menetlusi ja pädevad ametnikud. Seega saaks inimesed suunata e-teenust kasutama või lähimasse MK KOV-i ning igas väikeses KOV-is, kus aastas võib olla vaid paar üksikut sünni registreerimist, ei peaks olema selle jaoks eraldi kahte ametnikku.

Lisaks sünde registreerivatele ametnikele KOV-is mõjutab muudatus ka sotsiaal- ja lastekaitse valdkonna spetsialiste. Teatud juhtudel on KOV sündinud lapse seadusest tulenev eestkostja, kes peab esitama lapse sünni registreerimise avalduse. Sellisel juhul ei saa avaldust esitada e-teenuses ja selleks tuleb edaspidi minna MK KOV-i kohapeale avaldust esitama. Samas ei tule selliseid olukordi väga sageli ette.

III

Mõju sihtrühm: Siseministeerium

Sihtrühm on väike. Muudatus mõjutab Siseministeeriumi ametnikke, kes juhendavad perekonnaseisuasutusi perekonnaseisutoimingute tegemisel. Siseministeerium korraldab ka perekonnaseisuaemetnike koolitamist ja eksami tegemist ning lahendab perekonnaseisutoimingute tegemise kohta esitatud vaideid ja teeb järelevalvet. Siseministeeriumi rahvastiku toimingute osakonnas töötab veidi üle 20 ametniku, kellest umbes pooled tegelevad perekonnaseisuaemetnike juhendamisega. Võrreldes KOV-ides töötavate perekonnaseisuaemetnike arvu ning kogu Eesti elanikkonna arvuga on sihtrühm seega väike.

Mõju ulatus on väike. Kuigi võivad kaasned muudatused sihtrühma käitumises, ei kaasne nendega eeldatavalt kohanemiskursusi, sest sünni menetlus jääb üldjoontes samaks, kuid muutuvad kohad, kus sünni registreeritakse. Kuna sünni registreerimise kohti jääb vähemaks, siis jääb vähemaks ka ametnikke, keda Siseministeerium sünni registreerimise menetluse läbiviimiseks koolitab ja juhendab.

Mõju esinemise sagedus on suur, sest Siseministeeriumi rahvastiku toimingute osakonna ametnikud puutuvad muudatuste tagajärgedega kokku regulaarselt ehk igal tööpäeval. Rahvastiku toimingute osakond peab tagama PKTS-i menetluste, sealhulgas sünni registreerimise menetluse kvaliteedi. Kui sünde registreeritakse vaid 16 MK KOV-is, siis loodetavasti on nendel ametnikel rohkem menetlusi, seega ka rohkem praktikat ning nad on kompetentsemad iseseisvalt keerulisemaid juhtumeid lahendama. See hoiab Siseministeeriumi ametnike tööaega kokku selleks, et tegeleda harva ettetulevate ja keerulisemate juhtumite lahendamisega.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike või puudub üldse. Muudatusel on positiivne mõju. Kui MK KOV-i ametnikel on rohkem juhtumeid ning suurem kompetentsus nende lahendamiseks, siis vähendab see Siseministeeriumi vajadust nõustada ning annab rohkem aega keerulisemate juhtumitega tegeleda. Negatiivse mõjuna võib välja tuua selle, et muudatuse jõustumise järel võib alguses tulla rohkem küsimusi, sest seadus on uus. Tõenäoliselt varsti pärast seaduse jõustumist küsimuste arv väheneb ning nii inimesed kui ka ametnikud harjuvad uute reeglitega kiiresti.

6.15.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: sündide registreerivad isikud

Sihtrühm on teoreetiliselt suur, sest ühel või teisel viisil võivad elu jooksul sünni registreerimise menetlustega kokku puutuda kõik Eesti elanikud, keda Statistikaameti kodulehe andmetel (2024. aasta 12. aprilli seisuga) on 1 366 491 inimest.

Mõju ulatus on keskmine, sest võivad kaasned muudatused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavalt ei kaasne nendega kohanemisraskusi. Edaspidi ei saa inimesed enam sünni kõigis 79 KOV-is registreerida, seda saab teha vaid 16 MK KOV-is ning tulevikus on plaanis neid kohti veelgi vähendada. Seega peab osa inimesi sõitma suurema vahemaa juhul, kui nad soovivad või neil on vajadus esitada sünni registreerimise avaldus KOV-is kohapeal. Mõju ulatus on kõige suurem nende inimeste puhul, kes elavad keskustest kaugel ning peavad kaugemale sõitma. Kuid nagu öeldud, enamasti ei puutu inimesed sünni registreerimise menetlusega kokku iga päev, seega peaks pikema vahemaa läbima väga harva.

Mõju esinemise sagedus on väike, kuna inimene ei puutu sünni registreerimisega kokku regulaarselt ega tihti, üldjuhul tuleb seda inimese elus harva ette. Inimesel ei ole üldjuhul vaja iga päev sünni registreerimise regulatsiooniga kokku puutuda. Näiteks Statistikaameti info kohaselt „Keskmiselt on ühel Eestis elaval emal 1,9 last. Kõige madalam on see näitaja Ida-Virumaal ja Harjumaal ning kõige kõrgem Jõgevamaal ja Järvamaal.“¹¹ Allpool on esitatud Statistikaameti joonis „Emad laste arvu järgi, 2020“¹², mis näitab, et enamasti puututakse sünni registreerimisega elu jooksul kokku vaid mõned korrad elus.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk inimestele on keskmine. Muudatusel võib olla inimestele koormav mõju, sest nad on sunnitud kohapeal sünni registreerimiseks läbima suurema vahemaa MK KOV-i sõitmiseks, praegu saaksid nad soovi korral registreerida sünni oma elukohajärgses KOV-is. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on suurem nende inimeste puhul, kes ei saa e-teenuses sünni registreerida (u 1,5% kõikidest sünni registreerimistest 2023. aastal). Need inimesed peavad sünni registreerimiseks MK KOV-i kohale sõitma, sest neil ei ole teist võimalust. Samas asuvad sageli ka sünnitushaiglad ja lastearstid maakonnakeskustes, mistõttu on inimestel nagunii vajadus liikuda asju ajama kaugemale kui oma koduvalda ning sellest lähtudes ei ole ebasoovitavate mõju nii suur.

E-teenuses esitatud sünni registreerimise avalduste arv on stabiilselt olnud üle 80% kõikidest sünni registreerimise avaldustest aastas:

- 2021. aastal 82%,
- 2022. aastal 81%,
- 2023. aastal 83%.

E-teenuse vahendusel esitatud sünni registreerimise avalduste puhul ei ole ametniku füüsiline asukoht oluline. 23. veebruaril 2022. aastal võttis Riigikogu vastu rahvastikuregistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse¹³, mille kohaselt saab registreerida osa sündide automaatselt, kui ametnik oma tegevusega konkreetsesse juhtumisse lisaväärtust ei loo. Seega väheneb ametniku roll sünni registreerimisel veelgi.

---

¹¹ Statistikaameti koduleht [Kümne lapsega ema või kahekümne lapselapsega vanaema pole Eestis haruldus | Statistikaamet](#)

¹² Statistikaameti koduleht [Kümne lapsega ema või kahekümne lapselapsega vanaema pole Eestis haruldus | Statistikaamet](#)

¹³ [RT I, 12.03.2022, 1](#)

2023. aasta tasandus- ja toetusfondiga eraldati KOV-idele raha riiklike teenuste osutamiseks, 71 KOV-i puhul oli toetuse summa alla 1000 euro sündide registreerimise eest. 35 KOV-i registreerisid ühe või vähem kui ühe sünni nädalas, st alla 52 sünni aastas. Sellise väikese koormuse juures on nende perekonnaseisametnike koolitusele kuluv aeg ning eksamite sooritamine ebaproportsionaalne osutatava teenuste hulga.

Muudatusel võib inimestele olla ka emotsionaalne mõju. Kui inimesed on harjunud oma elukohajärgses KOV-is ametnikuga suhtlema ning menetlusi seal tegema, siis edaspidi peab osa inimesi minema MK KOV-i, kus nad ei pruugi ametnikku tunda. See võib mõne inimese jaoks olla emotsionaalselt raske. Samas kui arvestada sellega, sünni registreerimise menetlusega puututakse elu jooksul kokku harva, siis ei saa inimesel tekkida harjumust kindlas kohas sünni registreerida.

Selle muudatuse positiivne aspekt inimeste jaoks on see, et kui sünni registreerimise menetlusega tegeleb MK KOV-i ametnik, on tal tõenäoliselt rohkem kogemusi ja ta on kompetentsem. Seega võib menetlus muutuda inimese jaoks kiiremaks, sest ametnik ei pea menetluse läbiviimiseks juhendamist küsima ning saab kande RR-i kiiresti ära teha.

Muudatuse puhul peab silmas pidama ka seda, et enamasti sünnitatakse Eestis sünnitushaiglates, mis asuvad suuremates keskustes, seega ei pea inimene sünni registreerimiseks kaugele sõitma. Lapse sünni saab MK KOV-is registreerida näiteks kohe sünnitusmajast lahkumise järel.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.16. Luua regulatsioon sünni registreerimiseks, kui laps sündis tervishoiuteenuse osutaja juuresolekuta ning puudub sünni tõendav tervishoiuteenuse osutaja tõend

6.16.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

I

Mõju sihtrühm: MK KOV-id (16)

Sihtrühm on väike võrreldes kogu Eesti elanikkonnaga. Kuna sünni registreerimise pädevus võetakse KOV-idest käesoleva eelnõu muudatusega ära, siis mõjutab muudatus ainult MK KOV-ides sündide registreerivaid perekonnaseisametnikke.

Mõju ulatus on keskmine, võivad kaasned muudatused sihtrühma käitumises, kuid eeldatavalt ei kaasne nendega kohanemisraskusi, sest ka praegu registreeritakse sündide MK KOV-ides, kuid edaspidi tuleb MK KOV-i ametnikul hinnata, kas on piisavalt tõendeid lapse põlvnemiseks emast kui laps sündis tervishoiuteenuse osutaja juuresolekuta ning puudub sünni tõendav tervishoiuteenuse osutaja tõend. Sünni registreerimine ei ole perekonnaseisametnike jaoks uus ülesanne, aga sünni registreerimine, kui laps sündis tervishoiuteenuse osutaja juuresolekuta ning puudub sünni tõendav tervishoiuteenuse osutaja tõend, on ametnike jaoks erijuhtum, mis nõuab rohkem tööd. Muudatusena võib välja tuua selle, et MK KOV-ides võib töökoormus kasvada, sest nad peavad hakkama hindama, kas laps põlvneb sellest emast, kes väidab, et ta on lapse ema.

Mõju esinemise sagedus on väike. MK KOV-is töötavad perekonnaseisuatmetnikud puutuvad selliste juhtumitega kokku harva. 2023. aastal registreeritud sündidest on Siseministeeriumi andmetel kodus tervishoiuteenuse osutaja juuresolekul sündinud lapsi (sünd on registreeritud kodusünnitusabi ämmaemanda väljastatud tõendi alusel) 80 juhul ja kohtumääruse või muude tõendite alusel on neist registreeritud 3 juhul.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk võib olla keskmine, sest MK KOV-ides töötavad perekonnaseisuatmetnikud võivad olla esialgu ettevaatlikud tõdemisel, et laps põlvneb just sellest emast, kes seda väidab. Kuid eeldatavasti tekib ametnikel hindamisel vilumus otsustamiseks, kas on piisavalt tõendeid lapse põlvnemisest emast või peab põlvnemise tuvastama siiski kohus. Positiivne on muudatuse juures see, et kui perekonnaseisuatmetnik on veendunud, et laps põlvneb just konkreetsest emast, siis saab ta lapse sünni registreerida ning ei pea vanemaid kohtu poole suunama põlvnemist tuvastama. See peaks vähendama ka kohtuvaidluste arvu, sest varasemalt, kui perel ei olnud esitada sünni tõendavat tervishoiuteenuse osutaja tõendit sünni registreerimiseks ja pere suunati kohtusse, siis mitmel korral vaidlustas pere KOV-i keelduva otsuse seoses sünni registreerimisega halduskohtus. Kuigi aastas on üksikud juhtumid, kus perel ei ole esitada lapse sünni kohta tervishoiuteenuse osutaja tõendit, siis need vähesed korrad on olnud nii ametnikele kui Siseministeeriumile (kes nõustab perekonnaseisuasutusi menetluste läbiviimisel) alati väga ajamahukad, seda eriti juhul kui pere keeldus kohtus lapse põlvnemist emast tuvastama.

II

Mõju sihtrühm: Siseministeerium

Sihtrühm on väike. Muudatus mõjutab Siseministeeriumi ametnikke, kes juhendavad perekonnaseisuasutusi perekonnaseisutoimingute tegemisel. Siseministeeriumi rahvastiku toimingute osakonnas töötab veidi üle 20 ametniku, kellest umbes pooled tegelevad perekonnaseisuatmetnike juhendamisega. Võrreldes KOV-ides töötavate perekonnaseisuatmetnike arvu ning kogu Eesti elanikkonna arvuga on sihtrühm seega väike.

Mõju ulatus on väike. Kuigi võivad kaasned muudatused sihtrühma käitumises, ei kaasne nendega eeldatavalt kohanemisraskusi. MK KOV-i ametnikud võivad esialgu vajada rohkem juhendamist ja neil võib olla küsimusi. Kuna sünni registreerimise kohti jääb eelnõuga vähemaks, siis jääb vähemaks ka ametnikke, keda Siseministeerium sünni registreerimise menetluse läbiviimiseks juhendab.

Mõju esinemise sagedus on väike, sest Siseministeeriumi rahvastiku toimingute osakonna ametnikud puutuvad muudatuste tagajärgedega kokku harva, sest reeglina on sünni registreerimiseks olemas tervishoiuteenuse osutaja tõend.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Kui sünni registreerimised jäävad vaid 16 MK KOV-i siis on MK KOV-i ametnikel rohkem juhtumeid ja tekib kiiremini vilumus ning suurem kompetentsus põlvnemise hindamiseks, siis vähendab see Siseministeeriumi vajadust nõustada ning annab rohkem aega keerulisemate juhtumitega tegeleda. Negatiivse mõjuna võib välja tuua selle, et muudatuse jõustumise järel võib alguses tulla rohkem küsimusi. Tõenäoliselt varsti pärast seaduse jõustumist küsimuste arv väheneb ning nii inimesed kui ka ametnikud harjuvad uute reeglitega kiiresti.

6.16.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: sündide registreerivad isikud, kelle laps sündis tervishoiuteenuse osutaja juuresolekuta ning puudub sündi tõendav tervishoiuteenuse osutaja tõend

Sihtrühm on väike võrreldes kogu Eesti elanikkonnaga. Muudatus mõjutab vaid väikest osa sündide registreerivatest vanematest.

Mõju esinemise sagedus on väike, sest üldjuhul sünnib vanematel elu jooksul vaid väike arv lapsi ning suurem osa lastest sünnib tervishoiuteenuse osutaja juuresolekul. Seega on muudatusega hõlmatud vaid üksikud juhtumid.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk võib olla väike. Negatiivne mõju võib avalduda siis, kui perekonnaseisumetnik hindab tõendeid valesti ning sünni registreerimisel saab lapse emaks naine, kes ei ole seda last tegelikult sünnitanud. Samas on võimalik lapse tegelikult sünnitanud emal pöörduda sellistel juhtumitel kohtusse.

Tulevikus võib tekkida probleem ka inimkaubandusega. Euroopa Komisjoni aruanne inimkaubandusevastases võitluses tehtud edusammude kohta (2018) selgitab, et inimkaubandus on keerukas kuritegevus, mille areng sõltub sageli nõudlusest ja inimkaubitsejate leidlikkusest. Selle keskmises olevat ära kasutamist võib esineda mitmes vormis (vt lk 3), aruannete kohaselt kasvab liikmesriigi territooriumil toimuv riigisisene inimkaubandus /.../, sageli on ilmnenud ka rasedate naistega kaubitsemine vastsündinute müümise eesmärgil (vt lk 5)¹⁴. Inimkaubandus vastsündinud lastega võib tekkida ka Eestis, kui õigusruum on selle jaoks soodne.

Üldjuhul on muudatusel sihtrühmale positiivne mõju, sest kui laps on sündinud tervishoiuteenuse osutaja juuresolekuta ja puudub tervishoiuteenuse osutaja tõend, aga perekonnaseisumetnik on lapse põlvnemises veendunud, siis ei pea minema lapse emast põlvnemist kohtusse tuvastama ning see vähendab inimestel halduskoormust.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.17. Surnud isiku isikuandmetele IKS-i § 9 lõike 4 ulatuses juurdepääsu tagamine ilma RRS-i 8. peatükis sätestatud korda järgimata

6.17.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

I

Mõju sihtrühm: MK KOV-id (16)

Sihtrühm on väike võrreldes kogu Eesti elanikkonnaga. Muudatus mõjutab MK KOV-ides RR-i andmeid väljastavaid ametnikke.

Mõju ulatus on väike, eeldatavasti ei kaasne muudatusi sihtrühma käitumises. Ametnikud peavad uue regulatsiooniga tutvuma ja sellest oma töös edaspidi lähtuma. Muudatusena võib välja tuua selle, et MK KOV-ides võib töökoormus väheneda, sest osa andmeid (IKS-i § 9

---

¹⁴ Aruandega on võimalik tutvuda siin: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0777&from=EN>

lõikes 4 nimetatud andmeid), millele juurdepääsu palutakse, on tulevikus avaandmetena kättesaadavad ja soovijad saavad neid andmeid avalikult kasutada.

Mõju esinemise sagedus võib olla keskmine. MK KOV-is töötavad perekonnaseisuaametnikud, kes tegelevad RR-i andmetele juurdepääsude tagamisega, puutuvad selliste juhtumitega kokku üldjuhul igal tööpäeval.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Tegemist on MK KOV-ide jaoks positiivse muudatusega, sest väheneb andmete hulk, millele peab juurdepääsu tagama järgides RRS-i 8. peatükis sätestatud korda.

II

Mõju sihtrühm: Siseministerium

Sihtrühm on väike. Muudatus mõjutab Siseministeriumi ametnikke, kes tegelevad RR-i andmetele juurdepääsude teemaga. Neid on rahvastiku toimingute osakonnas mõned inimesed.

Mõju ulatus on väike. Kuigi võivad kaasned muudatused sihtrühma käitumises, ei kaasne nendega eeldatavalt kohanemiskursi, sest ametnikud peavad uue regulatsiooniga ühel korral tutvuma ja sellest edaspidi oma töös lähtuma.

Mõju esinemise sagedus on keskmine. Sihtrühm puutub muudatusega kokku, kuid mitte igapäevaselt.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Tegemist on sihtrühma jaoks positiivse muudatusega, sest IKS-i § 9 lõikes 4 nimetatud andmete puhul ei ole vaja ametnikel andmetele juurdepääsu eraldi tagada, vaid need surnud isiku isikuandmed muutuvad ilma juurdepääsu taotlemise protsessi läbimist kättesaadavateks.

III

Mõju sihtrühm: RR-i andmesaajad

Sihtrühm on suur, hõlmates potentsiaalselt kõiki RR-i andmesaajaid.

Mõju ulatus on keskmine. Kui surnud isiku isikuandmed IKS-i § 9 lõike 4 ulatuses on lihtsasti ja kiiresti kättesaadavad, siis on andmesaajatel ka lihtsam oma teenuseid pakkuda.

Mõju esinemise sagedus on pigem väike või keskmine, kuid oleneb andmesaajast, sest osa andmesaajaid võib neid andmeid vajada igapäevaselt.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on RR-i andmesaajatele positiivne, sest neil on võimalik saada ajakohasemaid ja korrektsemaid surma andmeid kiiremini ja lihtsamini.

6.17.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: isikud, kes vajavad surnud isiku IKS-i § 9 lõikes 4 nimetatud andmeid

Sihtrühm on potentsiaalselt suur, kes võivad vajada surnud isiku IKS-i § 9 lõikes 4 nimetatud surma andmeid.

Mõju esinemise sagedus on väike. Eeldatavasti ei vaja inimesed surnud isiku IKS-i § 9 lõikes 4 nimetatud andmeid tihti ja regulaarselt.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk võib olla väike. Muudatusel on sihtrühmale positiivne mõju, sest surnud isiku IKS-i § 9 lõikes 4 nimetatud andmeid on võimalik lihtsalt ja kiiremini saada. Inimene ei pea põhjendama nende andmete taotlemist. Väheneb halduskoormus.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

6.18. Alla 15-aastaste laste kontaktandmete kandmise lõpetamine

6.18.1. Mõju riigiasutuste korraldusele, tuludele ja kuludele

I

Mõju sihtrühm: KOV-i ja teiste asutuste ametnikud, kes puutuvad alaealiste kontaktandmete esitamisega kokku

Sihtrühm on väike, hõlmates ametnikke, kes viivad läbi alaealistega seonduvaid menetlusi, mille käigus esitatakse kontaktandmeid.

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasnedada muutused sihtrühma käitumises, aga need ei too eeldatavasti kaasa kohanemiskulusi. Praegu kantakse RR-i kõigi alaealiste laste kontaktandmed. Muudatus aitab vähendada kontaktandmete kandmist, sest alaealise esindajad olenevalt menetlusest ei saa edaspidi 0–14-aastase lapse kontaktandmeid esitada või kui need on kogutud muudes menetlustes, ei pea neid enam RR-i kandma.

Mõju esinemise sagedus on väike, kuna üldjuhul esitatakse kontaktandmed e-teenuseid tarbides.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on KOV-i ja teiste asutuste ametnikele positiivne. KOV-i ja teiste asutuste ametnike töö väheneb, kuna enam ei esitata 0-14-aastaste kontaktandmeid. Muudatus võib tuua kaasa selgituskohtust, kui vanemad soovivad oma alla 15-aastase lapse kontaktandmeid esitada, kuid eeldatavasti ei ole need juhtumid sagedased.

II

Mõju sihtrühm: SMIT

Sihtrühm on väike.

Mõju ulatus on väike või keskmine. RR-i volitatud töötajat SMIT-i mõjutab muudatus seetõttu, et ta peab looma RR-is võimekuse, et oleks tagatud 0-14-aastaste laste kontaktandmete mitte esitamine ja kandmine. Samuti tuleb lõpetada RR-i seni kantud 0-14-aastaste laste kontaktandmete kehtivus.

Mõju esinemise sagedus on väike. Muudatused tarkvaras ning seniste kontaktandmete kehtivuse lõpetamine on ühekordne tegevus.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on sihtrühma jaoks positiivne, sest väheneb RR-i kantavate andmete hulk ja sellest tulenevalt ka nende andmete õigsusega seonduvate RR-i klienditoe pöördumiste hulk.

6.18.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: lapsevanemad ja eestkostjad, kelle 0–14-aastaste laste või eestkostetavate kontaktandmeid enam RR-i ei kanta.

Sihtrühma suurus on keskmine. 15. juuli 2024. aasta seisuga oli RR-is 30 446 (telefonid- 17 529, e-posti aadressid- 12 917) 0-14-aastase lapse kontaktandmed, mis on samad kui nende esindajatel (vanematel, hooldajatel jne).

Mõju ulatus on keskmine. Võivad kaasneda muutused sihtrühma käitumises, aga need ei too eeldatavasti kaasa kohanemisraskusi. Vanemad ja eestkostjad ei pea enam esitama enda 0-14-aastase lapse kontaktandmeid, mis seni on üldjuhul tähendanud enda kontaktandmete mitmekordset esitamist.

Mõju esinemise sagedus on väike. Üldjuhul esitatakse kontaktandmeid e-teenuses, kus nende esitamise võimalust edaspidi enam ei ole ning seega ei peaks mitte esitamine tekitama küsimust.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Muudatus on lapsevanematele ja eestkostjatele positiivne, sest 0–14-aastase kontaktandmeid ei ole vaja esitada. Negatiivset mõju võib muudatus avaldada neile, kes soovivad mingil põhjusel esitada oma 0–14-aastase lapse kontaktandmeid, sest nad ei saa seda enam teha. Samas juba ka praegu tuleb 0-14-aastase lapse puhul võtta ühendust tema esindajaga ning need kontaktandmed on RR-ist kättesaadavad.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel ei ole olulist koormavat mõju. Seega ei ole mõju oluline. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

7. Seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Seaduse rakendamiseks tuleb teha IT arendusi. Arendusele kuluv summa kaetakse Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse eelarvest RR-i pidamiseks ettenähtud rahast.

Võimaldades kolmanda riigi kodanikul oma lapse sünni registreerimisel avaldada lapse kodakondsus, toob kaasa PPA-le täiendava juhendi koostamise ja ametnike koolitamise vajaduse, et lapsele antud kodakondsuste puhul PPA vajadusel küsiks vanematelt juurde täiendavaid tõendeid.

8. Rakendusaktid

Eelnõu rakendamiseks tuleb muuta järgmisi rakendusakte:

1. Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määrus nr 128 „Elukoha aadresse edastavate ning lisa-aadresse ja kontaktandmeid rahvastikuregistrisse kandvate avalikku ülesannet täitvate asutuste ja isikute ning isiku viibimiskoha aadressi andmeandjate loetelu ning elukoha aadressi edastamise, lisa-aadressi ja kontaktandmete rahvastikuregistrisse kandmise ja isiku viibimiskoha andmete esitamise kord“;
2. Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määrus nr 129 „Rahvastikuregistri ülesehitus, turvaklass, täpne andmekoosseis ja andmeandjate üleantavate andmete loetelu“;
3. Siseministri 3. jaanuari 2019. aasta määrus nr 2 „Elukohaandmete rahvastikuregistrisse kandmise kord, vormid ja nende täitmise juhend“ muutmine;
4. Siseministri 3. jaanuari 2019. aasta määrust nr 1 „Isikukoodide moodustamise ja andmise kord“;
5. Regionaalministri 22. juuni 2010. aasta määrust nr 10 „Perekonnaseisukannete tegemise ning väljatrüki edastamise ja säilitamise kord“;
6. Siseministri 27. detsembri 2022. aasta määrust nr 51 „Rahvastikuregistrisse kantud isiku enda, tema alaealiste laste ja eestkostetavate ning surnud abikaasa või registreeritud elukaaslase andmetele juurdepääsu tagamise täpsem kord“.

9. Seaduse jõustumine

Eelnõu jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril. Erisus jõustumises on ette nähtud selleks, et muudatustega seoses vajalikud IT arendustööd jõuaks eelnõu jõustumise hetkes valmis teha. Kui eelnõu jõustuks üldises korras ei pruugiks kõik IT arendustööd õigeaegselt valmida.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks HTM-le, Justiitsministeeriumile, Kultuuriministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile ja Välisministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Õiguskantsleri Kantseleile, Maa-ametile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Perekonnaseisumetrike Kutseliidule, PPA-le, SMIT-ile, Andmekaitse Inspeksioonile, MTÜ Eesti Noorteühenduste Liidule.

Algatab Vabariigi Valitsus 2024

(allkirjastatud digitaalselt)